

## สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๘๓

ตามที่กรมบังคับคดีได้ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๘๓ และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นพระราชบัญญัตินี้ ในระหว่างวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๘ ถึงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๘ รวม ๑๙ วัน ผ่านทางเว็บไซต์ระบบกลางทางกฎหมาย (www.law.go.th) ทางเว็บไซต์กรมบังคับคดี (www.led.go.th) จัดทำหนังสือเพื่อขอรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดให้ส่งแบบแสดงความคิดเห็นกลับมายังกรมบังคับคดี ภายในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๘ และจัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ จึงขอสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อพระราชบัญญัติข้างต้น ดังนี้

### ๑. ผู้เกี่ยวข้องที่จะรับฟังความคิดเห็น

ในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดความหมายของคำว่า “ผู้เกี่ยวข้อง” ไว้ว่า หมายถึง ผู้ซึ่งมีหรืออาจมีสิทธิหรือหน้าที่ หรือได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย กฎหมาย หรือกฎ อันมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ประกอบการ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลซึ่งมีหรืออาจมีสิทธิหรือหน้าที่ หรือได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้อง
- (๒) กลุ่มบุคคลหรือชุมชนซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องซึ่งมีวัตถุประสงค์กระทำการเพื่อประโยชน์ของกลุ่มบุคคลหรือชุมชนดังกล่าว
- (๓) หน่วยงานของรัฐซึ่งมีภารกิจเกี่ยวข้องหรือที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ

### (๔) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น

ในการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๘๓ ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากกฎหมายฉบับนี้มีจำนวนมากแต่สามารถแบ่งออกได้เป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มสำนักงานกฎหมาย กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มลูกหนี้ กลุ่มสถาบันการเงิน และกลุ่มประชาชนทั่วไป ดังนั้น ในการรับฟังความคิดเห็นจึงได้จัดทำหนังสือเชิญกลุ่มบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นต่อกฎหมายฉบับนี้

### ๒. วิธีการรับฟังความคิดเห็น

เพื่อให้การประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๘๓ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และตามแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย จึงได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น ๔ ช่องทาง ดังนี้

- (๑) ทางเว็บไซต์ระบบกลางทางกฎหมาย (www.law.go.th) เปิดรับฟังความคิดเห็นในระหว่างวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๘ ถึงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๘ รวม ๑๙ วัน ซึ่งมีบุคคลเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น ๒ ราย
- (๒) ทางเว็บไซต์กรมบังคับคดี (www.led.go.th) เปิดรับฟังความคิดเห็นในระหว่างวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๘ ถึงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๘ รวม ๑๙ วัน โดยประชาชนทั่วไปสามารถแสดงความคิดเห็นผ่านคิวอาร์โค้ด ซึ่งมีบุคคลเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ๒๐ ราย

(๓) การแสดงความคิดเห็นโดยจัดทำเป็นหนังสือเพื่อขอรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยได้จัดทำหนังสือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน ๑๒๒ หน่วยงาน กำหนดให้ส่งแบบแสดงความคิดเห็นกลับมายังกรมบังคับคดี ภายในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๘ มีหน่วยงานที่แสดงความคิดเห็นจำนวน ๑๖ หน่วยงาน

(๔) จัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร ในวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน ๑๔ ราย

### ๓. จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

๓.๑ เปิดรับฟังความคิดเห็นตามข้อ ๒ ในช่องทางที่ (๑) – (๓) ระหว่างวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๘ ถึงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๘ ซึ่งมีระยะเวลาการรับฟังความคิดเห็นไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ตามหลักเกณฑ์และแนวทางการรับฟังความคิดเห็น

๓.๒ จัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อ ๒ ในช่องทางที่ (๔) ในวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

### ๔. ประเด็นที่มีการรับฟังความคิดเห็น

ประเด็นที่รับฟังความคิดเห็นมี ๑๕ ประเด็น มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน ๕๒ ราย มีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ ท่านเห็นว่าจำนวนทุนทรัพย์ในการฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ที่กำหนดให้เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายได้ต่อเมื่อลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันหรือไม่ เพียงใด และควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร

๔.๑.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๒๕ มีความเห็นว่าจำนวนทุนทรัพย์ในการฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) จำนวนหนี้ซึ่งเป็นเงื่อนไขในการฟ้องร้องคดีล้มละลายดังกล่าว มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน โดยเฉพาะจำนวนหนี้ในการฟ้องนิติบุคคลให้ล้มละลายเป็นจำนวนเงินที่สอดคล้องและอยู่เกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะพิจารณาให้การส่งเสริม แต่อย่างไรก็ตามเพื่อให้จำนวนหนี้ในการฟ้องคดีล้มละลายสามารถกระทำให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น กรณีเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติให้จำนวนหนี้ดังกล่าวสามารถแก้ไขโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาได้ต่อไป

(๒) กรณีนี้ควรแบ่งการพิจารณาออกเป็น บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

กรณีบุคคลธรรมดา เมื่อพิจารณาเทียบเคียงประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียนจำนวน ๑๐ ประเทศ จะพบว่าจำนวนหนี้ขั้นต่ำที่จะเข้าสู่กระบวนการล้มละลายของประเทศในกลุ่มอาเซียนได้กำหนดให้มีจำนวนหนี้ขั้นต่ำที่ต่ำกว่าประเทศไทยทั้งสิ้น ดังนั้น เมื่อคำนึงถึงจำนวนหนี้สาธารณะ ค่าครองชีพโดยเฉลี่ย และขนาดของเศรษฐกิจแล้ว จำนวนหนี้ที่กำหนดไว้ ๑ ล้านบาท เป็นจำนวนที่เหมาะสมและถือว่าสูงพอสมควรแล้ว ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงรายได้ของบุคคลธรรมดาในประเทศไทยยังมีความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกันค่อนข้างสูง หากจะกำหนดจำนวนเงินให้สูงขึ้นอีกจึงอาจจะไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายที่ประสงค์จะเป็นทางออกสุดท้าย สำหรับบุคคลที่ประสบภาวะปัญหาทางการเงิน นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงปัจจัยอื่นประกอบด้วย เช่น ความไม่สามารถที่จะชำระเงิน และความขวนขวายในการพยายามชำระเงิน ทั้งนี้

เพื่อไม่ให้เกิดการฟ้องคดีล้มละลายเป็นทางออกง่ายในการหนีปัญหา แนวทางดังกล่าว เช่น การบังคับให้มีการพยายามฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้บุคคลธรรมดา ก่อน ถ้าหากไม่สำเร็จจึงจะสามารถยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้ รวมถึงการพิจารณาจำนวนหนี้โดยเปรียบเทียบกับทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ประกอบ เป็นต้น

กรณีนิติบุคคล เห็นว่า ทุนทรัพย์จำนวนสองล้านบาทมีความเหมาะสมแล้ว แต่ทั้งนี้ควรพิจารณาร่างกฎหมายเพื่อให้นิติบุคคลขนาดเล็ก (มีหนี้ ๑ – ๒ ล้านบาท และ ๒ – ๓ ล้านบาทแล้วแต่กรณี) มีช่องทางตามกฎหมายในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของตนเพื่อไม่ต้องล้มละลายต่อไป

๔.๑.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๓๗ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๗๑ มีความเห็นว่า ทุนทรัพย์ในการฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ไม่มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) มีความเห็นว่า ในการพิจารณาจำนวนทุนทรัพย์สำหรับกรณีนิติบุคคล อาจไม่ต้องกำหนดเป็นจำนวนหนี้ที่เป็นตัวเลขที่แน่นอน แต่อาจพิจารณากำหนดจำนวนหนี้เพื่อเข้าสู่กระบวนการให้สอดคล้องกับขนาดของกิจการด้วย โดยอาจพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ทุนจดทะเบียนชำระแล้ว ส่วนของผู้ถือหุ้น มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด (Market Capitalization) มูลค่าสินทรัพย์รวม หรืออัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

(๒) การกำหนดจำนวนทุนทรัพย์ในการฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยอาจพิจารณาจากสถิติการฟ้องคดีล้มละลายที่เกิดขึ้นประกอบกับหลักการตามกฎหมายต่างประเทศและปรับให้สอดคล้องกับประเทศไทยด้วย

(๓) ควรกำหนดทุนทรัพย์ในการฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย ดังนี้ บุคคลธรรมดา ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท นิติบุคคล ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๔) จำนวนทุนทรัพย์ขั้นต่ำในการฟ้องล้มละลายตามมาตรา ๙ ที่กำหนดไว้หนึ่งล้านบาทสำหรับบุคคลธรรมดาและสองล้านบาทสำหรับนิติบุคคลนั้น อาจไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันแล้ว ซึ่งถือเป็นอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย จึงขอเสนอแนะให้พิจารณาแก้ไขจำนวนทุนทรัพย์ดังกล่าวให้มีความเหมาะสมและสะท้อนกับสภาพเศรษฐกิจ รวมทั้งภาวะเงินเฟ้อ

(๕) เห็นว่าจำนวนเงินที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการฟ้องให้ล้มละลายควรต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมทั้งในส่วนของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันกับทั้งให้สอดคล้องกับกรณีของบุคคลธรรมดาที่ขอฟื้นฟูกิจการในกรณี SME

(๖) ไม่เหมาะสมกับเศรษฐกิจปัจจุบัน ควรเพิ่มเติมตามฐานค่าเงิน สัณคัมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยแก้ไขเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสามล้านบาท หรือลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้เจ้าหนี้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสี่ล้านบาท

(๗) จากอดีตจนถึงปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนทุนทรัพย์มาตลอดและมีแนวโน้มว่าอัตราเงินเฟ้อจะเพิ่มสูงขึ้นทำให้ค่าเงินเปลี่ยนไปมากในอนาคตจำนวนทุนทรัพย์ในปัจจุบันจึงไม่มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และหากมีการปรับเปลี่ยนอีกก็อาจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วจึงเห็นควรเพิ่มเติมว่าในอนาคตหากมีอัตราเงินเฟ้อเกินอัตราร้อยละ... ให้สามารถออกกฎกระทรวงปรับเปลี่ยนจำนวนทุนทรัพย์ได้จะทำให้ไม่ต้องแก้ไขกฎหมายบ่อยครั้ง

(๘) เห็นควรปรับจำนวนทุนทรัพย์ในการขอให้ลูกหนี้ล้มละลายให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน เช่น พิจารณาจากจำนวนหนี้ของลูกหนี้ที่ค้างชำระส่วนใหญ่ในระบบจำนวนวงเงินของสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สภาวะของเงินเฟ้อ ค่าใช้จ่ายของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ค่าครองชีพ เป็นต้น เพื่อพิจารณาว่า บุคคลใดควรจะได้เข้าสู่กระบวนการล้มละลายและได้เริ่มต้นชีวิตใหม่ทางการเงินตามเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลาย

(๙) เห็นควรแก้ไขจำนวนหนี้ให้สูงขึ้นให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบันและเพื่อมิให้เป็นช่องทางในการใช้ประโยชน์ในการฟ้องและเนิ่นคดีล้มละลายเพื่อก่อกวนแก่งแย่งหรือบีบบังคับลูกหนี้โดยกำหนดหนี้ขั้นต่ำบุคคลธรรมดาไม่น้อยกว่า ๓ ล้านบาท และนิติบุคคลไม่น้อยกว่า ๕ ล้านบาท

(๑๐) ควรแก้ไขทุนทรัพย์เป็น ๕ ล้านบาท

(๑๑) เห็นว่าไม่เหมาะสม ควรแก้ไขเพิ่มทุนทรัพย์สำหรับบุคคลธรรมดาเป็นไม่น้อยกว่า ๕ ล้านบาท นิติบุคคลไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านบาท เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และกำหนดให้ปรับเปลี่ยนได้โดยการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในอนาคต

(๑๒) เห็นว่ายังไม่เหมาะสม เนื่องจากค่านวนราคาค่าครองชีพ ราคาสินค้า ควรเพิ่มเป็น ๕ ล้านบาทหรืออย่างน้อย ๓ ล้านบาท

(๑๓) ขอให้ทบทุนหลักเกณฑ์การกำหนดจำนวนหนี้ที่เจ้าหนี้ยื่นฟ้องลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลายว่าจำนวนหนี้ที่ใช้บังคับอยู่เหมาะสมกับในสภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันและนำไปสู่การแก้ปัญหาของการฟ้องคดีล้มละลายเพื่อเป็นประโยชน์แก่ลูกหนี้และเป็นการลดปริมาณจำนวนการฟ้องคดีล้มละลายให้ลดลง จึงเห็นควรแก้ไข จากเดิมบุคคลธรรมดาหนึ่งล้านบาทนิติบุคคลสองล้านบาท เป็นบุคคลธรรมดาห้าล้านบาทนิติบุคคลเจ็ดล้านบาท

(๑๔) ไม่เหมาะสม เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันมีลูกหนี้ถูกฟ้องล้มละลายจำนวนมาก การกำหนดจำนวน ๑ ล้านบาท หรือ ๒ ล้านบาท น่าจะน้อยเกินไปสมควรแก้ไขกฎหมายกำหนดจำนวนหนี้ ในการฟ้องล้มละลายให้เพิ่มขึ้นจากเดิม

(๑๕) จำนวนทุนทรัพย์ดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจ และเงินเฟ้อในปัจจุบัน อาจปรับปรุงแก้ไขจำนวนทุนทรัพย์ให้สูงขึ้น เช่น ลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้จำนวนไม่น้อยกว่าสามล้านบาท และลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นหนี้จำนวนไม่น้อยกว่าห้าล้านบาท เป็นต้น

(๑๖) มาตรา ๙ (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการกำหนดจำนวนหนี้บุคคลธรรมดาไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท นิติบุคคลไม่น้อยกว่าสองล้านบาท ในปัจจุบันอาจมีความไม่เหมาะสม ควรมีการปรับจำนวนเงินให้สูงขึ้นตามสภาวะค่าเงินในปัจจุบัน

(๑๗) เห็นว่าไม่เหมาะสม บุคคลธรรมดาควรเพิ่มเป็น ๓ ล้านบาท นิติบุคคลควรเพิ่มเป็น ๑๐ ล้านบาท เพราะค่าของเงินเปลี่ยนแปลงไปมากนับจากการบังคับใช้กฎหมายล้มละลาย

(๑๘) เห็นว่าไม่เหมาะสม บุคคลธรรมดาต้องไม่น้อยกว่า สองล้านบาท นิติบุคคลต้องไม่น้อยกว่า ห้าล้านบาท

(๑๙) จำนวนหนี้ที่กำหนดไว้ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ จนถึงปัจจุบันมูลค่าของเงินได้เปลี่ยนไปเป็นจำนวนมาก เมื่อพิจารณาถึงสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ควรกำหนดจำนวนหนี้ของลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าห้าล้านบาท ส่วนนิติบุคคลควรกำหนดหนี้เป็นจำนวนหนี้ไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท และเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ควรกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนหนี้ได้โดยอาศัยกฎหมายลำดับรอง อาจให้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนหนี้ทุกระยะเวลาสามปีหรือห้าปี โดยออกเป็นกฎกระทรวง

(๒๐) จำนวนทุนทรัพย์ในการฟ้องล้มละลายที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙ ซึ่งกำหนดให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้บุคคลธรรมดาไม่น้อยกว่า ๑ ล้านบาท และนิติบุคคลไม่น้อยกว่า ๒ ล้านบาท เห็นว่าควรปรับเพิ่มวงเงินขั้นต่ำเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน หรืออาจพิจารณาเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นมากขึ้นสำหรับ SME โดยกำหนดวงเงินขั้นต่ำแบบสัดส่วนของสินทรัพย์หรือรายได้ของลูกหนี้เพื่อไม่ให้ SME ถูกฟ้องง่ายเกินไป และสร้างผลกระทบเกินจำเป็น แต่ยังสามารถคุ้มครองเจ้าหนี้ได้

(๒๑) เห็นว่า การกำหนดทุนทรัพย์ขั้นต่ำในการฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย ตาม พ.ร.บ. ล้มละลายฯ ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ ทำให้ตัวเลขดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป จึงควรมีการพิจารณาทบทวนตัวเลขทุนทรัพย์ขั้นต่ำ โดยควรพิจารณาควบคู่กับค่าครองชีพและอัตราเงินเฟ้อที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การกำหนดทุนทรัพย์ขั้นต่ำเพียงอย่างเดียวอาจไม่เหมาะสมในกรณีที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ต่อเนื่อง (Unable to pay test) แต่มูลหนี้ยังไม่เกินสินทรัพย์ที่ลูกหนี้มีอยู่ ดังนั้น นอกเหนือจากการกำหนดทุนทรัพย์แล้ว เห็นควรให้พิจารณาความต่อเนื่องในการชำระหนี้ของลูกหนี้ด้วย นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าในกรณีของลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลที่กำหนดทุนทรัพย์ขั้นต่ำไว้ที่ไม่น้อยกว่า ๒ ล้านบาท สำหรับนิติบุคคลทุกประเภทอาจไม่เป็นธรรมเนื่องจากมีโครงสร้างหนี้ที่แตกต่างกัน จึงควรพิจารณากำหนดเกณฑ์ทุนทรัพย์ที่แตกต่างกันสำหรับนิติบุคคลแต่ละประเภท

(๒๒) มูลค่าของเงินเปลี่ยนไปตามสภาพของเศรษฐกิจและกาลเวลา หากเกณฑ์ต่ำเกินไป ลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้จำนวนไม่มากอาจถูกที่บังคับให้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย หากเกณฑ์สูงเกินไป เจ้าหนี้อาจขาดช่องทางในการปกป้องสิทธิของตน เมื่อเทียบกับมูลค่าทรัพย์สินปัจจุบันที่เพิ่มขึ้นตามอัตราเงินเฟ้อ (คอนโด บ้าน) จำนวนหนี้ ๑ ล้าน ๒ ล้านบาทอาจเกิดขึ้นได้ง่าย การแก้ไขคือปรับเพิ่มเป็น ๒ ล้าน สำหรับบุคคล และ ๓-๕ ล้านสำหรับนิติบุคคล และปรับเปลี่ยนลดลงหรือเพิ่มขึ้นได้ตามสภาวะเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อไม่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมบ่อย

(๒๓) ควรแก้ไขจำนวนเงินกรณีลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าห้าล้านบาท

(๒๔) ควรแก้ไข เพราะรายได้ขั้นต่ำปัจจุบันมีการปรับสูงขึ้น การซื้อบ้านขั้นต่ำเริ่มต้นที่ ๓ ล้านบาท รูปแบบการลงทุนผ่านระบบดิจิทัล ทำให้ควบคุมความสมดุลของสินทรัพย์ในตลาดตลาดเดาได้ยาก ทุนทรัพย์จึงควรปรับปรุงเป็น ๕ ล้านถึง ๑๐ ล้านบาท

(๒๕) เห็นว่าทุนทรัพย์ปัจจุบันไม่เหมาะสม เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันเห็นควรกำหนดให้บุคคลธรรมดาทุนทรัพย์ไม่น้อยกว่า ๕ ล้านบาท นิติบุคคลทุนทรัพย์ไม่น้อยกว่า ๗ ล้านบาท

(๒๖) ควรปรับปรุงเรื่องจำนวนทุนทรัพย์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันแต่อาจต้องพิจารณาระยะเวลาที่ไม่ใช่เพียงแต่สถานการณ์ปัจจุบันเท่านั้น จะได้ไม่ต้องปรับปรุงกฎหมายบ่อยๆ และควรกำหนดให้มีความยืดหยุ่น

(๒๗) เนื่องจากปัจจุบันสภาวะเศรษฐกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงค่าเงินและการครองชีพ จึงควรแก้ไขของบุคคลธรรมดาจาก ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็น ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท นิติบุคคลจาก ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็น ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท

(๒๘) เห็นว่าไม่เหมาะสม ควรเปลี่ยนบุคคลธรรมดา ๓ ล้านนิติบุคคล ๕ ล้าน

(๒๙) เห็นว่าไม่เหมาะสม ควรแก้ไขเนื่องจากทุนทรัพย์ในการฟ้องล้มละลายไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งการกำหนดทุนทรัพย์ในการฟ้องล้มละลายต่ำเกินไป

(๓๐) เห็นควรแก้ไขจากเดิมบุคคลธรรมดาเป็นหนี้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์คนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท แก้ไขเป็นไม่น้อยกว่าสามล้านบาท หรือจากเดิมลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลไม่น้อยกว่าสองล้านบาท แก้ไขเป็นไม่น้อยกว่าห้าล้านบาท

(๓๑) เห็นควรทบทวนจำนวนทุนทรัพย์บุคคลธรรมดา จำนวนไม่เกิน ๕ ล้านบาท นิติบุคคลเห็นควรทบทวน จำนวนไม่เกิน ๑๐ ล้านบาท

๔.๑.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๒ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๔

**๔.๒ ท่านเห็นว่าหากนำเรื่องการให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้โดยสมัครใจมาบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ จะมีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด**

๔.๒.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๓๓ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๖๓ มีความเห็นว่าการนำเรื่องการให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้โดยสมัครใจมาบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) เห็นว่าเป็นหลักการและช่องทางที่ให้โอกาสลูกหนี้บุคคลธรรมดาได้แก้ไขสถานะทางการเงินของตนเองและเริ่มต้นใหม่ (fresh start) ได้โดยมีกระบวนการทางกฎหมายรองรับ อย่างไรก็ตาม หากจะนำระบบล้มละลายโดยสมัครใจมาใช้ในประเทศไทย ควรกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเข้าสู่กระบวนการให้รัดกุม รวมถึงกระบวนการคุ้มครองเจ้าหนี้อย่างเป็นธรรม เพื่อป้องกันมิให้ลูกหนี้ที่ไม่สุจริตใช้เป็นช่องทางหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ ซึ่งอาจพิจารณาศึกษาวิจัยแนวทางกฎหมายต่างประเทศเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหลักการและกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยมากที่สุด เช่น ประเทศอเมริกามี U.S. Code: Title ๑๑ — BANKRUPTCY Chapter ๗ ซึ่งกำหนดมาตรฐาน (means test) การพิจารณาคุณสมบัติ หรือความสามารถของลูกหนี้ (eligibility) ที่อาจยื่นขอล้มละลายกฎหมายไว้ เช่น รายได้ขั้นสูงต่อเดือนของลูกหนี้ ประวัติการชำระหนี้ของลูกหนี้ หนี้ที่อาจยื่นขอล้มละลายได้ ระยะเวลาปลดจากล้มละลาย และเงื่อนไขเวลาที่ลูกหนี้จะยื่นขอล้มละลายได้อีกภายหลังปลดจากล้มละลาย เป็นต้น และอาจพิจารณาประกอบกับผลการวิจัยจากรายงาน “โครงการวิจัยแนวทางการนำกระบวนการร้องขอให้ตนเองล้มละลายโดยสมัครใจของลูกหนี้มาใช้บังคับในประเทศไทย” ซึ่งเผยแพร่บนเว็บไซต์ของกรมบังคับคดี

(๒) ไม่ขัดข้องในหลักการ หากกรมบังคับคดีพิจารณาบริบทของประเทศไทยแล้ว เห็นควรกำหนดเรื่องการให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้โดยสมัครใจตามแนวทางร่างกฎหมายสากล ทั้งนี้ ควรพิจารณาเรื่องกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายในการไต่สวนลูกหนี้และกระบวนการอื่นให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องนี้ด้วย นอกจากนี้ ควรมีบทบัญญัติเพื่อป้องกันการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตของลูกหนี้ด้วย

(๓) เหมาะสม แต่เมื่อลูกหนี้บุคคลธรรมดาร้องขอให้ตนเองล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ควรต้องเร่งกระบวนการขายทอดตลาดทรัพย์หลักประกันชำระหนี้เจ้าหนี้มีประกันรวมถึงกระบวนการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อแบ่งแก่บรรดาเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายให้รวดเร็วยิ่งขึ้นเพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้โดยเร็ว

(๔) มีความเห็นว่าหากจะบัญญัติให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายโดยสมัครใจ ควรมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงและป้องกันการใช้สิทธิล้มละลายในทางที่ผิด เช่น กำหนดเกณฑ์ความสามารถในการชำระหนี้ที่ชัดเจน ตรวจสอบความถูกต้องของคำร้องและทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมทั้งจัดทำแนวทางปฏิบัติภายในเพื่อให้เจ้าหนี้ที่สามารถติดตามและจัดการหนี้ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการล้มละลายเป็นไปอย่างโปร่งใส ยุติธรรมต่อทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้

(๕) การให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้โดยสมัครใจ เป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์กับลูกหนี้ อีกทั้งยังเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมและเจ้าหนี้ เนื่องจากการให้ลูกหนี้ ร้องขอให้ล้มละลายได้ด้วยตนเอง ทำให้ลูกหนี้เกิดความสมัครใจในการชำระหนี้และจัดการทรัพย์สินมากกว่า การถูกบังคับขายทรัพย์สินเพื่อนำมาชำระหนี้ แต่อย่างไรก็ตาม ลูกหนี้บางคนอาจใช้สิทธิไม่สุจริตในการร้อง ขอให้ตนเองล้มละลาย ฉะนั้น หากจะกำหนดบทบัญญัติกฎหมายให้ลูกหนี้สามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้ นั้นกฎหมายล้มละลายควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการอย่างรัดกุม เช่น กระบวนการตรวจสอบข้อมูลความ เป็นหนี้ การกำหนดให้เป็นหน้าที่ของลูกหนี้ในการแจ้งให้เจ้าหนี้ทุกรายทราบ บทลงโทษกรณีแจ้งข้อความ อันเป็นเท็จ เป็นต้น

(๖) เห็นว่ามีความเหมาะสม แต่ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ความสุจริตของลูกหนี้ เช่น เส้นทางทางการเงินย้อนหลัง เป็นต้น การคุ้มครองผู้ค้าประกันมูลหนี้เนื่องจากบทบัญญัติในปัจจุบัน การล้มละลายของลูกหนี้ไม่มีผลต่อความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันที่มีต่อเจ้าหนี้และบทลงโทษลูกหนี้ที่ไม่สุจริต

(๗) ไม่ขัดข้องในหลักการที่ประสงค์กำหนดให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ ตนเองล้มละลายได้โดยสมัครใจ อย่างไรก็ตามเพื่อป้องกันการร้องขอให้ล้มละลายโดยไม่สุจริตของลูกหนี้ (moral hazard) จึงควรมีมาตรการป้องกันความเสี่ยง กลไกตรวจสอบคำขอที่เข้มงวด และบทกำหนดโทษ สำหรับลูกหนี้ที่มีเจตนาไม่สุจริตในการยื่นคำร้องขอให้ตนล้มละลาย ซึ่งช่วยคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้อีกทางหนึ่งด้วย ในลักษณะเดียวกันกับการพิจารณาคำขอล้มละลายในปัจจุบัน

(๘) เห็นด้วยเนื่องจาก เป็นการให้สิทธิแก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาในการเริ่มต้น กระบวนการล้มละลายด้วยความสมัครใจของตนเองย่อมเป็นประโยชน์ต่อลูกหนี้ในการตัดสินใจไตร่ตรองแก้ไข ปัญหาหนี้สินของตนซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากภาระหนี้ได้รับโอกาสแก้ไขหนี้ ประนอมหนี้ เพื่อชำระหนี้สินของตนภายใต้กรอบของกฎหมายล้มละลาย แต่อย่างไรก็ดีการอนุญาตให้ลูกหนี้ที่เป็น บุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลาย ต้องมีมาตรการควบคุม เช่น การพิสูจน์ความสามารถในการ ชำระหนี้ การตรวจสอบเจตนา และการกำหนดเงื่อนไขการปลดจากล้มละลาย เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงหนี้ โดยไม่สุจริต

(๙) กรณีมีประเด็นจำเป็นต้องออกกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนเพื่อป้องกันมิให้บุคคล จงใจล้มละลายโดยทุจริตเพื่อมิให้เจ้าหนี้รายหนึ่งรายใดได้รับชำระหนี้เดิมก่อนเข้าสู่กระบวนการล้มละลายได้เต็ม จำนวนหรือไม่

(๑๐) เห็นว่า การให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้ โดยสมัครใจ เป็นมาตรการที่ได้รับการยอมรับในหลายประเทศในฐานะเครื่องมือที่ช่วยให้ลูกหนี้ที่สุจริตแต่ประสบ ปัญหาทางการเงินสามารถเริ่มต้นใหม่ได้ อย่างไรก็ตาม พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันกำหนดให้เฉพาะ เจ้าหนี้เท่านั้นที่สามารถยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ ในขณะที่ลูกหนี้บุคคลธรรมดายังไม่มีสิทธิยื่นขอ ล้มละลายโดยสมัครใจได้ ซึ่งแตกต่างจากลูกหนี้นิติบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้สามารถเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย ได้โดยสมัครใจ ทำให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่สุจริตต้องเผชิญกับภาระทางการเงินเป็นระยะเวลานาน และอาจ นำไปสู่ปัญหาหนี้สินเรื้อรังเพราะไม่มีช่องทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหานี้สินของตนเอง ดังนั้น การเพิ่ม บทบัญญัติให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้โดยสมัครใจ เป็นการเปิดโอกาสให้ ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้สามารถเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายเพื่อการปลดหนี้บางส่วนหรือทั้งหมดซึ่งจะ ช่วยเหลือลูกหนี้สามารถเริ่มต้นใหม่ได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการให้โอกาสลูกหนี้ที่สุจริตกับ การคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้ตามมูลหนี้ และรักษาเสถียรภาพของระบบสินเชื่อ ควรมีการ กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของผู้มีสิทธิยื่นคำขอให้ชัดเจน เพื่อป้องกันมิให้ลูกหนี้ที่ไม่สุจริตอาศัยกฎหมาย

มาเป็นเครื่องมือในการเอาเปรียบเจ้าหนี้และหลีกเลี่ยงภาระหนี้สิน อาทิ ลูกหนี้ต้องมีสถานะหนี้สินล้มพันตัว ต้องยื่นเอกสารแสดงสถานะทางการเงิน หลักฐานการเป็นหนี้ จำนวนหนี้ต่อเจ้าหนี้แต่ละราย พร้อมทั้งควรส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนการล้มละลาย โดยนำเจ้าหนี้ทุกรายของลูกหนี้เข้าร่วมในกระบวนการดังกล่าว เพื่อเปิดโอกาสให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้สามารถประนีประนอมหนี้กันก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย เพื่อเพิ่มโอกาสให้ลูกหนี้สามารถปรับโครงสร้างหนี้โดยไม่ต้องประกาศล้มละลาย และช่วยลดจำนวนคดีล้มละลายที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ๙,๓๑๑ คดี ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ เป็น ๑๔,๔๔๖ คดี ในปีงบประมาณ ๒๕๖๗

(๑๑) เห็นว่าการนำเรื่องการร้องขอให้ตนเองล้มละลายโดยสมัครใจ เป็นช่องทางในการจัดการหนี้สินที่บุคคลสามารถเริ่มได้เองเมื่อตนเองตกอยู่ในสถานการณ์หนี้สินล้มพันตัวอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ข้อจำกัดที่กฎหมายปัจจุบันให้สิทธิเฉพาะเจ้าหนี้ในการฟ้องร้องเท่านั้น ส่งผลกระทบเชิงปฏิบัติอย่างมาก หากลูกหนี้ทราบดีว่าตนมีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินและไม่สามารถชำระหนี้ได้ การไม่ให้ลูกหนี้ยื่นคำร้องเองเป็นการบังคับให้ลูกหนี้ต้องรองานกว่าเจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งจะตัดสินใจฟ้องร้อง ซึ่งอาจใช้เวลาหลายปี การจำกัดสิทธิในการยื่นคำร้องขอล้มละลายโดยสมัครใจจึงส่งผลให้เกิดการยืดเยื้อของปัญหาหนี้สินในครัวเรือน แต่อย่างไรก็ดี เพื่อไม่ให้กฎหมายล้มละลายกลายเป็นทางออกสำหรับหนีปัญหาหนี้สิน อาจมีการดำเนินการทำนองเดียวกันกับ สหรัฐอเมริกาที่ประมวลกฎหมายล้มละลาย (US Bankruptcy Code) บัญญัติให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาต้องดำเนินการฟื้นฟูดินแดนผ่าน Chapter ๑๓ ก่อน ถ้าหากการฟื้นฟูไม่ประสบความสำเร็จ จึงสามารถยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายตาม Chapter ๗ ได้ต่อไป

(๑๒) มีความเหมาะสมเมื่อลูกหนี้ได้แสดงความจริงใจว่าตนมีทรัพย์สินเท่าไร มีความสามารถในการชำระหนี้อย่างไร โดยกรมบังคับคดีจะต้องเข้าถึงข้อมูลต่างๆของลูกหนี้ได้เพื่อตรวจสอบทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งอาจต้องปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วยเพื่อการเข้าถึงข้อมูลของลูกหนี้

(๑๓) เห็นด้วยหากจะนำเรื่องการล้มละลายโดยสมัครใจมาใช้ แต่ให้มีการแยกเป็นหมวดหมู่การใช้บังคับให้ชัดเจน

(๑๔) มีความเหมาะสม ในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว ควรกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของผู้มีสิทธิยื่นคำขอล้มละลายโดยความสมัครใจที่ชัดเจน เช่น ต้องเป็นลูกหนี้ที่สุจริต มีหนี้สินล้มพันตัว เป็นต้น เพื่อป้องกันกรณีลูกหนี้ที่ไม่สุจริตอาศัยกฎหมายดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการล้มละลายโดยความสมัครใจโดยการพิจารณาว่าลูกหนี้รายนั้น ๆ สุจริตหรือไม่ อาจจะพิจารณาจากบทนิยามตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ คำว่า “บุคคลล้มละลายสุจริต” และหากลูกหนี้ไม่มีพฤติการณ์ตามที่ถูกกำหนดไว้ในบทนิยามดังกล่าว อาจเป็นข้อสันนิษฐานเบื้องต้นไว้ก่อนว่าลูกหนี้รายดังกล่าวสุจริต ดังเช่นกฎหมายของสหรัฐอเมริกากรณีที่ลูกหนี้บุคคลธรรมดายื่นคำขอล้มละลายโดยสมัครใจ ลูกหนี้จะต้องผ่านกระบวนการประเมินรายได้ขั้นต่ำ “means test” หากไม่ผ่านการประเมินดังกล่าว ลูกหนี้จะถูกส่งไปเข้ากระบวนการฟื้นฟูแทน เพื่อป้องกันการใช้กระบวนการที่ไม่สุจริตและคุ้มครองเจ้าหนี้ ทั้งนี้การพิสูจน์ว่าลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา “สุจริต” หรือไม่ ศาลล้มละลายสหรัฐอเมริกาอาจพิจารณาได้จากหลายปัจจัย ซึ่งรวมถึงปัจจัยสำคัญ ดังนี้

- การปกปิดหรือการแสดงความอันเป็นเท็จของลูกหนี้ เกี่ยวกับทรัพย์สินและ/หรือแหล่งรายได้ เช่น การโอนทรัพย์สินโดยมิชอบหรือไม่สามารถอธิบายได้ก่อนการยื่นคำร้อง

- การขาดความเปิดเผยและความครบถ้วน ในถ้อยแถลงหรือบัญชีทรัพย์สิน เช่น การแสดงค่าใช้จ่ายสูงเกินจริงเพื่อปกปิดฐานะทางการเงินที่แท้จริง

- ลูกหนี้มีทรัพยากรเพียงพอในการชำระหนี้ แต่ยังคงดำรงชีวิตอย่างฟุ่มเฟือย มีค่าใช้จ่ายเกินสมควรและต่อเนื่อง

- แรงจูงใจของลูกหนี้ในการยื่นคำร้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงหนี้ก้อนใหญ่เพียงรายเดียวซึ่งเกิดจากการกระทำอันเป็นการทุจริต การประพฤติดี หรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เช่น หนีตามคำพิพากษาในคดีความ หรือการถูกดำเนินคดีเรียกเก็บหนี้

- คำร้องของลูกหนี้เป็นส่วนหนึ่งของแบบแผนการกระทำที่จงใจและต่อเนื่องเพื่อหลีกเลี่ยงเจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ

- ลูกหนี้ใช้ประโยชน์จากความคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายล้มละลายเกินสมควร จนเกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้

- ลูกหนี้ลดจำนวนเจ้าหนี้ให้เหลือเพียงรายเดียว ก่อนการยื่นคำร้องล้มละลาย

- ลูกหนี้มิได้แสดงความพยายามในการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้

- ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ซึ่งเป็นบุคคลภายใน (insider creditors)

- ลูกหนี้ใช้กลวิธีทางกระบวนการพิจารณา (procedural gymnastics) ซึ่งมีผลเป็นการขัดขวางหรือสร้างความยุ่งยากแก่เจ้าหนี้

- การใช้กระบวนการล้มละลายของลูกหนี้โดยไม่เป็นธรรม หรือเพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่สอดคล้องกับหลักแห่งความยุติธรรม

๔.๒.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๗ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๓๓ มีความเห็นว่าการนำเรื่องการให้ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้โดยสมัครใจมาบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ไม่มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) มีความเห็น ว่า ไม่เห็นด้วย เพราะอาจทำให้ส่งผลกระทบดังนี้

- ลูกหนี้ก่อนยื่นเกินความสามารถในการชำระหนี้และใช้เป็นช่องทางไม่ชำระหนี้โดยปลดจากการล้มละลายอัตโนมัติ ๓ ปี หรือ

- ลูกหนี้ที่ไม่สุจริตใช้เป็นช่องทางประวิงการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

- เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องรับผิดชอบในคดีล้มละลายเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดูแลคดีล้มละลายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยรวม

(๒) ยังไม่เห็นควรที่จะนำมาใช้กรณีบุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้เนื่องจากจักเป็นช่องทางให้ลูกหนี้ที่ไม่สุจริตกระทำการก่อนยื่นเพิ่มมากขึ้น แล้วใช้ช่องทางของกฎหมายร้องขอให้ตนเองล้มละลายและท้ายที่สุดได้รับการปลดจากการล้มละลาย และผลทางกฎหมาย คือ หลุดพ้นจากหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้

(๓) ไม่เห็นด้วยกับกรณีที่ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้โดยสมัครใจ เนื่องจากอาจเกิดกรณีที่ลูกหนี้ใช้เป็นช่องทางในการหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ หรือประวิงเวลาในชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน การเพิ่มบทบัญญัติดังกล่าวจะเพิ่มปัจจัยในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อให้เข้มงวดขึ้น อาจส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้

(๔) ไม่เห็นด้วย เพราะจะเป็นช่องทางในการหลีกเลี่ยงปัญหาการชำระหนี้จากการก่อหนี้ของลูกหนี้โดยหวังผลจากการปลดจากล้มละลายภายในไม่กี่ปีทำให้กระทบต่อวินัยการก่อหนี้หรือการชำระเงิน

(๕) ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดการร้องโดยไม่สุจริตจำนวนมาก

(๖) ไม่เหมาะสม เนื่องจากจะเป็นช่องทางให้มีการฉ้อโกงชำระหนี้ ทั้งจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันการเงิน และเป็นช่องทางในการประวิงการชำระหนี้หรือการบังคับคดีของลูกหนี้ที่ไม่สุจริต

(๗) เห็นว่ามีความเสี่ยงสูงหากลูกหนี้สามารถขอให้ตนเองล้มละลายได้ เพราะอาจทำให้ลูกหนี้ขาดความระมัดระวังในการก่อหนี้ และหากเมื่อตนไม่สามารถชำระหนี้ได้ก็แค่ยื่นขอให้ตนเองล้มละลายเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ ส่วนเจ้าหนี้ก็มีภาระความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นจากการที่ลูกหนี้ขอให้ตนเองล้มละลาย ซึ่งเจ้าหนี้อาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการปล่อยสินเชื่อเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ทำให้จำนวนคดีในระบบของศาลเพิ่มสูงขึ้นอีกด้วย

(๘) เห็นว่าอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อเจ้าหนี้ โดยลูกหนี้มีโอกาที่จะแสดงความมีหนี้สินล้นพ้นตัวเพื่อเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและจะได้ชำระหนี้จำนวนน้อยกว่าหนี้ที่เป็นจริง

(๙) เห็นว่าอาจไม่เหมาะสม เพราะเป็นการเปิดช่องว่างให้ลูกหนี้ที่ไม่ต้องการชำระหนี้รีบดำเนินการเพื่อให้ตนเองพ้นการเป็นหนี้โดยการปลดหนี้โดยเร็ว

(๑๐) เห็นว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากหากมีการร้องขอให้ตนเองล้มละลายจะมีผลกระทบ เนื่องจากลูกหนี้ล้มละลายเพียง ๓ ปีสามารถปลดล้มละลายได้

(๑๑) เห็นว่าควรให้มีการศึกษาผลกระทบให้รอบด้านก่อนจะบังคับใช้

(๑๒) ไม่เห็นด้วย เนื่องจากยังไม่มีมาตรการรองรับสำหรับลูกหนี้ทุจริตที่ใช้ช่องทางนี้ในการหลีกเลี่ยงไม่ชำระหนี้ และอาจส่งผลกระทบต่อการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

(๑๓) ไม่เหมาะสม ไม่ควรแก้ไข เนื่องจากอาจก่อให้เกิดความเสียหายจากความไม่สุจริตของลูกหนี้ได้

(๑๔) ไม่เห็นด้วย เนื่องจาก ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการที่สามารถตรวจสอบความสุจริตในการใช้สิทธิของลูกหนี้

(๑๕) ไม่เห็นด้วย หากเปิดโอกาสให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวสามารถร้องขอให้ตนเองล้มละลายได้ ย่อมเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ไม่สุจริตยักยอกทรัพย์สินของตนและรอให้พ้นกำหนดระยะเวลาเพิกถอนนิติกรรมตามกฎหมายก่อนแล้วจึงยื่นคำร้องขอให้ตนเองล้มละลายและหลุดพ้นจากล้มละลายโดยชำระหนี้แก่บรรดาเจ้าหนี้เป็นจำนวนน้อยที่สุด กรณีจึงไม่เป็นประโยชน์แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย ซึ่งหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวจะต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมตรวจสอบให้รัดกุม เพื่อป้องกันมิให้ลูกหนี้ยื่นคำร้องโดยไม่สุจริต ตลอดจนกำหนดบทลงโทษให้ชัดเจนและเหมาะสม สำหรับบทกำหนดโทษนอกจากโทษในทางอาญาแล้ว ควรลงโทษลูกหนี้ในเชิงกระบวนการของกฎหมายล้มละลายโดยคำนึงถึงประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายในการที่จะได้รับชำระหนี้ในภาพรวม เช่น หากพบว่าลูกหนี้ยื่นคำร้องโดยไม่สุจริต ลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลายเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา ๑๐ ปีนับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย ส่งผลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีเวลามากขึ้นในการติดตาม เก็บรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อแบ่งชำระหนี้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลาย เป็นต้น..

๔.๒.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๒ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๔

**๔.๓ ท่านเห็นว่าอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มีความชัดเจนเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด และควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร**

๔.๓.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๓๔ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๖๕ มีความเห็นว่าอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มีความชัดเจนเหมาะสมแล้ว โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในมาตรา ๒๒ มีพื้นฐานที่เหมาะสมและจำเป็นต่อกระบวนการล้มละลาย อย่างไรก็ตาม อาจพิจารณาถึงความชัดเจนและรายละเอียดในเชิงปฏิบัติ ซึ่งอาจกำหนดขอบเขตอำนาจ ขั้นตอนปฏิบัติ และมาตรการควบคุม ให้ชัดเจนมากขึ้น

(๒) เห็นว่าตาม พรบ.ล้มละลาย มาตรา ๒๒ กำหนดอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไว้ชัดเจนและเหมาะสมแล้ว เพียงแต่ต้องใช้อำนาจในการจัดการและรวบรวมทรัพย์สินของลูกค้าหนี้ให้เข้มข้น เพื่อให้บรรดาเจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้คืนโดยเร็ว ทั้งนี้เพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่บรรดาเจ้าหนี้

(๓) ควรกำหนดกรอบเวลาการดำเนินงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

(๔) มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ ๑.ควรเปิดโอกาสให้มีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชน เพื่อลดภาระการทำงานภาครัฐ ๒.เกณฑ์การประเมิน Business Ready (B-READY) ดัชนีชี้วัดของธนาคารโลกในการประเมินความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจในด้านการล้มละลายทางธุรกิจ มีคำถามข้อที่ ๓๖ “มีกรอบกฎหมายกำหนดกรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจถูกตัดสิทธิ์จากการทำหน้าที่ในคดีหรือไม่” จึงอาจพิจารณาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคำถามนี้

(๕) อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ในการจัดการทรัพย์สินของลูกค้าหนี้แต่เพียงผู้เดียวเหมาะสมแล้ว แต่อย่างไรก็ดี เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจไม่สามารถดำเนินการสืบหาทรัพย์สินหรือเข้ายึดทรัพย์สินได้อย่างครบถ้วน และครอบคลุมเพียงพอ ในกระบวนการดังกล่าวจึงควรมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเข้ามาช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการทรัพย์สินลูกค้าหนี้ได้ด้วย เพื่อให้การรวบรวมทรัพย์สินของลูกค้าหนี้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๖) เห็นว่าควรพิจารณาเพิ่มเติมบทบัญญัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้การจัดการทรัพย์สินของลูกค้าหนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

(๗) เห็นว่าควรพิจารณาเพิ่มเติมความคุ้มครองตามกฎหมายให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้มากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันมีกรณีที่เจ้าหนี้หรือลูกหนี้บางรายใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อเป็นการบีบบังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องยอมปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามใจของบุคคลดังกล่าว

(๘) เห็นว่าเหมาะสมแล้ว แต่เห็นควรให้มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกทราบถึงบทบาทของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อมิให้เกิดความเข้าใจผิดในการปฏิบัติหน้าที่

(๙) เห็นว่า มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มีความชัดเจนและเหมาะสมเกี่ยวกับอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกค้าหนี้อยู่แล้ว โดยอำนาจดังกล่าวมีอยู่ในช่วงเวลาที่เริ่มต้นแห่งการล้มละลายหรือได้มาภายหลังเวลาเริ่มต้นล้มละลายจนถึงเวลาที่ปลดจากล้มละลายตามความในมาตรา ๑๐๙ แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อสงสัยว่า ภายหลังปลดจากล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังคงมีอำนาจจัดการทรัพย์สินดังกล่าวของลูกค้าหนี้ต่อไปหรือไม่ เนื่องจากการปลดจากการล้มละลายมีวัตถุประสงค์ให้ลูกหนี้พ้นจากสภาพความเป็นบุคคลล้มละลายเท่านั้น แต่กระบวนการล้มละลายยังคงมีอยู่จนกว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจัดการกิจการและทรัพย์สินแล้วเสร็จ ในกรณีนี้จึงยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายที่ชัดเจนกำหนดเกี่ยวกับอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในกรณีที่ลูกหนี้ได้รับปลดจากล้มละลายแล้ว รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนว่าอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกค้าหนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อใด จึงเห็นควรกำหนดบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกค้าหนี้ภายหลังปลดจากล้มละลาย โดยบัญญัติให้ชัดเจนว่า หากการดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการ

รวบรวมและการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ยังไม่แล้วเสร็จ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจดำเนินการจัดการเกี่ยวกับสินทรัพย์ของลูกหนี้ต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ โดยการปลดจากล้มละลายไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และไม่มีผลกระทบต่อสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการบังคับเอากับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับประเด็นการพิสูจน์ทรัพย์สินของลูกหนี้ กรณีทรัพย์สินบางประเภทซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีทะเบียน หรือไม่มีหลักฐานเอกสารยืนยันสิทธิในทางราชการ ย่อมเกิดปัญหาว่า จะมีหลักเกณฑ์ใดในการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของลูกหนี้หรือไม่ และหากไม่มีหลักฐานแน่ชัด เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถสันนิษฐานหรือจัดรวมเข้ากองทรัพย์สินได้เพียงใด และยังมีปัญหาในทางปฏิบัติว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สังกัดกรมบังคับคดีมีจำนวนไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลให้คดีล้มละลายเกิดความล่าช้า จึงเสนอให้มีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จากภาคเอกชนเข้าดำเนินการควบคุมไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น กฎหมายว่าล้มละลายประเทศสหรัฐอเมริกา ที่กำหนดให้มี Trustee หรือผู้จัดการทรัพย์สิน ซึ่ง Trustee สามารถมาจากภาคเอกชนและเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านกฎหมายและการบริหารจัดการธุรกิจ อีกทั้งต้องเป็นผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นผู้ชำระกิจการและทรัพย์สินในคดีล้มละลาย

๔.๓.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๒ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๒๓ มีความเห็นว่าอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ไม่มีความชัดเจนเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) มีข้อสังเกตเรื่องขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ โดยเฉพาะกรณีที่ลูกหนี้เป็นนิติบุคคล โดยเห็นว่าควรกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของลูกหนี้ นิติบุคคลให้ชัดเจน เช่น การเรียกประชุมสามัญประจำปีเพื่อดำเนินการตาม พ.ร.บ. บริษัทมหาชนฯ เป็นต้น

นอกจากนี้ เนื่องจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีจำนวนจำกัดและอาจไม่มีความเชี่ยวชาญในการบริหารกิจการของบริษัท จึงอาจพิจารณาหลักการเรื่องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอกชนมาใช้ปรับปรุงกฎหมายปัจจุบัน

(๒) มีความเห็นว่าอาจบัญญัติเพิ่มเติมเป็นมาตรา ๒๒/๑ อำนาจเกี่ยวกับการจัดการกิจการของลูกหนี้ที่มีความซับซ้อน เช่น สถาบันการเงิน ควรให้จ.พ.ท. โดยความเห็นชอบของที่ประชุมเจ้าหนี้ตั้งผู้บริหารกิจการเฉพาะ

(๓) ควรจะเพิ่มคำว่า "หน้าที่" ไว้ด้วยเพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ตระหนักถึงอำนาจที่ตนมีและจะทำให้การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรเพิ่มเงินค่าตอบแทนจากทรัพย์สินที่สามารถรวบรวมได้เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่และลดสมองไหลไปยังหน่วยงานอื่นที่มีค่าตอบแทนสูงกว่า นอกจากนี้ยังควรให้อำนาจในการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ด้วย

(๔) ไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสม เช่น จัดการกิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่ให้เสร็จไป ควรแก้ไขระบุให้ชัดเจนว่ามีอำนาจกระทำการใดบ้าง

(๕) เห็นว่ายังไม่เหมาะสม ควรกำหนดให้เข้าถึงข้อมูลลูกหนี้ได้โดยง่าย

(๖) ควรเพิ่มเติมอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ค้างอยู่ในกรณีที่มีการปลดลูกหนี้จากการล้มละลาย และควรกำหนดให้ชัดเจนว่าเมื่อคดีล้มละลายสิ้นสุดแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังมีอำนาจหน้าที่ส่วนใดบ้าง

(๗) อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีความสำคัญต่อการบริหารกระบวนการล้มละลาย แม้บทบัญญัติมีโครงสร้างพื้นฐาน แต่บางมาตราขาดความชัดเจนในการกำหนดดุลพินิจ ควรกำหนด

กรอบเกณฑ์และมาตรการควบคุมการใช้ดุลพินิจ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นมาตรฐานและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย นอกจากนั้น ปัจจุบันทรัพย์สินของลูกค้านี้มีหลากหลาย เช่น ทรัพย์สินดิจิทัล, สินทรัพย์ทางปัญญา, และทรัพย์สินที่อยู่ในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น อาจจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญในการช่วยดำเนินการ

(๘) ควรเพิ่มกลไกตรวจสอบ

(๙) ควรปรับปรุงให้ชัดว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเป็นเจ้าพนักงานในทางแพ่งหรือทางอาญา การตรวจสอบทรัพย์สินดิจิทัลของลูกค้าควรให้กระทรวงดิจิทัลเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบกับกรมบังคับคดี นอกจากนี้ในการติดตามทรัพย์สินของลูกค้าทรัพย์สินของลูกค้าที่อาจได้มาจากการฟอกเงิน การค้ำมนุษย์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อาจรวบรวมเข้ามาในกองทรัพย์สินของลูกค้าได้ควรระบุให้ชัดเจน

(๑๐) ควรเพิ่มหน้าที่อื่นๆ ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็น มาตรา ๒๒ (๔) หน้าที่ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เนื่องจากจะทำให้การทำงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีความยืดหยุ่นมากขึ้น

(๑๑) เห็นว่าไม่มีความชัดเจน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีความรู้ด้านธุรกิจ ควรตั้งที่ปรึกษามาช่วยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ควรเพิ่มเงินเดือนให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

๔.๓.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๖ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑๒

**๔.๔ ท่านเห็นว่าหลักเกณฑ์เรื่องการประណอนหนี้ก่อนล้มละลายและภายหลังล้มละลายมีความชัดเจนเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร**

๔.๔.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๒๙ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๕๕ มีความเห็นว่าหลักเกณฑ์เรื่องการประណอนหนี้ก่อนล้มละลายและภายหลังล้มละลาย มีความชัดเจนเหมาะสมแล้ว โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) มาตรา ๔๕ กำหนดเกี่ยวกับข้อความในคำขอประណอนหนี้ก่อนล้มละลาย แต่เห็นควรระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้มีประกันสำหรับหนี้ส่วนที่มีประกัน และวิธีการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้รายดังกล่าวสำหรับหนี้ส่วนที่ไม่มีประกัน โดยควรระบุ / ให้คำแนะนำแก่ลูกหนี้เลยว่า วิธีการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้มีประกันต้องชำระเต็มตามราคาประเมินหรือมูลจํานองของทรัพย์หลักประกัน ส่วนหนี้ที่เหลือต้องได้รับชำระหนี้แบบเจ้าหนี้สามัญ (เช่นเดียวกับในคดีฟื้นฟูกิจการ)

(๒) หลักเกณฑ์เรื่องการประណอนหนี้ก่อนล้มละลายและภายหลังล้มละลาย มีความชัดเจนและเหมาะสมเพียงพอแล้ว ทั้งนี้ ธนาคารมีข้อสังเกตว่า กฎหมายล้มละลายควรกำหนดกรอบเวลาที่แน่นอนสำหรับการยื่นขอเสนอและการพิจารณาประណอนหนี้ เพื่อไม่ให้กระบวนการยืดเยื้อจนเกินไป ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ต่อทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้

(๓) หลักเกณฑ์เรื่องการประណอนหนี้ก่อนล้มละลายและภายหลังล้มละลาย มีความชัดเจนเหมาะสม แต่เห็นควรเพิ่มระยะเวลาที่สามารถยื่นคำขอประណอนหนี้ภายหลังล้มละลายให้ชัดเจน คือ สามารถยื่นคำขอประណอนหนี้ภายหลังล้มละลายได้ภายในกำหนดเวลาหกเดือนนับแต่วันที่การขอประណอนหนี้ครั้งสุดท้ายไม่เป็นผลทั้งนี้ก่อนได้รับการปลดจากการล้มละลาย เพื่อความชัดเจนให้กับลูกหนี้ทราบถึงระยะเวลาที่สามารถยื่นคำขอประណอนหนี้หลังล้มละลายได้

(๔) หลักเกณฑ์การประណอนหนี้ก่อนล้มละลายมีความเหมาะสมดีแล้ว ส่วนการประណอนหนี้หลังล้มละลายควรบัญญัติให้ชัดเจนว่ากรณีที่ประណอนหนี้เสร็จสิ้นภายหลังระยะเวลาปลดจากล้มละลายให้มีผลอย่างไร

(๕) เห็นว่ามีความชัดเจนเหมาะสมแล้ว แต่พบว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติ (การบังคับใช้กฎหมาย) กล่าวคือ ปัจจุบันแบบฟอร์มคำขอประนอมหนี้ก่อนและภายหลังล้มละลายของกรมบังคับคดี กำหนดให้ลูกหนี้เสนอขอประนอมหนี้กับบรรดาเจ้าหนี้เป็นจำนวนร้อยละของจำนวนหนี้ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์/ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้เท่านั้น ไม่เปิดโอกาสให้ลูกหนี้เสนอขอประนอมหนี้กับลูกหนี้แต่ละรายเป็นจำนวนเงินได้ ซึ่งบางกรณีลูกหนี้ทำความตกลงกับเจ้าหนี้บางราย โดยเจ้าหนี้อนุมัติส่วนลดให้แก่ลูกหนี้คงเหลือหนี้ที่ลูกหนี้ต้องชำระเป็นจำนวนเงินแน่นอนและเป็นจำนวนน้อยกว่าอัตราร้อยละของจำนวนหนี้ตามที่ลูกหนี้เสนอขอประนอมหนี้กับบรรดาเจ้าหนี้อื่น อันเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้อื่นโดยทั่วไปและไม่ทำให้เจ้าหนี้ได้เปรียบเสียเปรียบแก่กัน แต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่อนุญาตให้ลูกหนี้เสนอคำขอประนอมหนี้แก่เจ้าหนี้เฉพาะรายเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนได้ ทำให้เจ้าหนี้ไม่สามารถลงมติยอมรับคำขอประนอมหนี้ตามจำนวนเงินที่อนุมัติให้แก่ลูกหนี้ ซึ่งเกิดจากหลักความยินยอมระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ได้ จึงเห็นควรกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายและภายหลังล้มละลาย ให้มีความชัดเจนโดยให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาคำขอประนอมหนี้ของลูกหนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดโดยพิจารณาเพียงว่า การประนอมหนี้นั้นเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้อื่นโดยทั่วไปและทำให้เจ้าหนี้ได้เปรียบเสียเปรียบแก่กันหรือไม่ เป็นสำคัญ

๔.๔.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๘ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๓๕ มีความเห็นว่าหลักเกณฑ์เรื่องการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายและภายหลังล้มละลาย ไม่มีความชัดเจนเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) ตามมาตรา ๔๕ แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลายฯ จะเห็นว่าลูกหนี้สามารถยื่นขอประนอมหนี้ได้ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วเท่านั้น ซึ่งลูกหนี้น้อยกว่าไม่มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตน จึงอาจไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนหรือหลักประกันมาเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือกับเจ้าหนี้ได้ จึงอาจพิจารณาเพิ่มช่องทางให้ลูกหนี้สามารถเสนอขอประนอมหนี้ก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดได้ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการแก้ไขปัญหานี้สินของลูกหนี้ในระบบกฎหมาย ในลักษณะเดียวกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น การปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาตาม U.S. Code: Title ๑๑ — BANKRUPTCY Chapter ๑๓ เป็นต้น

(๒) มติที่ประชุมเจ้าหนี้ในการให้ความเห็นชอบการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายตามมาตรา ๔๖ แห่ง พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ซึ่งปัจจุบันกำหนดเป็นมติพิเศษ อาจพิจารณาปรับลดเพื่อเพิ่มโอกาสในการประนอมหนี้ให้มากขึ้น และเพิ่มโอกาสที่คดีจะเสร็จไปได้โดยเร็ว

(๓) การขอประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย อาจกำหนดกรอบเวลาในการยื่นขอประนอมหนี้ให้ชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันให้อนุโลมบทบัญญัติการประนอมหนี้ก่อนล้มละลายมาให้บังคับ (มาตรา ๖๓) อาจก่อให้เกิดความสับสนในเรื่องระยะเวลาได้

(๔) มาตรา ๔๗ ควรแก้ไขเนื่องจากเปิดโอกาสให้ลูกหนี้สามารถขอแก้ไขคำขอประนอมหนี้ฯ ในเวลาประชุมหรือเวลาที่ศาลอาจพิจารณา ลูกหนี้จึงใช้เป็นเครื่องมือในการประวิงคดี โดยแก้ไขคำขอประนอมหนี้ก่อนวันประชุมเพียงไม่กี่วัน ทำให้เจ้าหนี้ไม่อาจพิจารณาได้ทัน แต่สุดท้ายก็ไม่อาจประนอมหนี้ได้เป็นผลสำเร็จจนส่งผลเป็นการประวิงคดี

(๕) หลักเกณฑ์การประนอมหนี้ตามกฎหมายปัจจุบัน มีเจตนารมณ์ที่เหมาะสม แต่การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายและภายหลังล้มละล่ายังมีความซับซ้อนในทางปฏิบัติ การแก้ไขเพิ่มเติมควรมุ่งไปที่การทำให้ขั้นตอนกระชับ เช่น เชื่อมโยงทั้งสองระบบ มีการ cross check ในบางจุดที่เคยเสนอมาแล้ว กำหนดเกณฑ์การยื่นซ้ำ เพื่อลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน

(๖) หลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย ตามมาตรา ๔๗ ที่ให้ลูกหนี้สามารถแก้ไขคำขอประนอมหนี้ในเวลาประชุมเจ้าหนี้หรือในเวลาศาลพิจารณาได้นั้น บทบัญญัติดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมหลักเกณฑ์หรือขอบเขตในการขอแก้ไขคำขอประนอมหนี้ ซึ่งลูกหนี้อาจใช้ช่องว่างทางกฎหมายนี้ในการประวิงเวลาในการชำระหนี้ อาจส่งผลให้กระบวนการล้มละลายล่าช้ายิ่งขึ้น

(๗) ควรกำหนดจำนวนครั้งในการยื่นขอประนอมหนี้ไว้ให้ชัดเจนว่าลูกหนี้สามารถยื่นได้กี่ครั้ง ซึ่งอาจรวมถึงอัตราการชำระหนี้ด้วย และการยื่นขอประนอมหนี้หลังล้มละลายควรกำหนดให้ยื่นได้ก่อนที่จะได้รับการปลดจากการล้มละลายเท่านั้น

(๘) เห็นควรกำหนดจำนวนครั้งที่ชัดเจนและเหตุในการขอเลื่อน ระยะเวลาในการยื่นคำขอประนอมหนี้ ประชุมประนอมหนี้หรือแก้ไขคำขอประนอมหนี้เพื่อป้องกันกรณีประวิงเวลาในการล้มละลาย

(๙) ควรให้โอกาสลูกหนี้มีสิทธิยื่นคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายได้จนถึงวันที่มีการประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก รวมถึงการยื่นคำขอประนอมหนี้หลังล้มละลายโดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลายื่น

(๑๐) หลักเกณฑ์การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายในปัจจุบันขึ้นอยู่กับเจ้าหนี้จึงมีโอกาสน้อยมากที่จะประนอมหนี้สำเร็จ จึงควรมีการแก้ไข พรบ.ล้มละลาย

(๑๑) ควรพิจารณาทบทวนระยะเวลาประนอมหนี้ก่อนล้มละลายนี้อย่างรอบด้าน เนื่องจากในบางกรณีอาจซับซ้อนและหรือเกี่ยวข้องกับเจ้าหนี้จำนวนมาก การจัดเตรียมคำขอประนอมหนี้อาจไม่ทันตามกำหนด

(๑๒) การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายควรให้มีการแก้ไขขยายระยะเวลา ขึ้นดាំให้ลูกหนี้สามารถยื่นคำขอประนอมหนี้ได้เป็นภายใน ๑๕ วันนับแต่วันยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการ และทรัพย์สินตามมาตรา ๓๐ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ลูกหนี้ได้มีระยะเวลาเพิ่มมากขึ้นในการยื่นคำขอประนอมหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

(๑๓) การประนอมหนี้หลังล้มละลาย ควรให้ประนอมได้ครั้งเดียว และเมื่อปลดล้มแล้ว ห้ามยื่นประนอมหนี้ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

(๑๔) ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าการขอประนอมหนี้เป็นการขอประนอมหนี้ในส่วน of เจ้าหนี้ไม่มีประกัน และกำหนดบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเจ้าหนี้มีประกันในการประนอมหนี้ โดยในส่วนที่เกี่ยวกับหนี้ที่มีประกันนั้น หากเจ้าหนี้มีประกันไม่ได้ยินยอมด้วยก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันได้ และในส่วนของการประนอมหนี้หลังล้มละลายควรบัญญัติให้ชัดเจนว่า กรณีที่ประนอมหนี้เสร็จสิ้นภายหลังระยะเวลาปลดจากล้มละลายให้มีผลอย่างไร

(๑๕) หลักเกณฑ์การประนอมหนี้ก่อนและหลังล้มละลายยังไม่ชัดเจนเพียงพอในเรื่องของขั้นตอนการพิจารณาหรือเงื่อนไขในการประนอมหนี้อย่างละเอียด เจ้าหนี้และลูกหนี้บางรายเกิดความสับสนในการดำเนินการ และอาจไม่สอดคล้องกับสภาพธุรกิจและเศรษฐกิจปัจจุบัน ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น การมีหนี้หลายเจ้าหนี้การถือครองทรัพย์สินหลายประเภท เช่นทรัพย์สินดิจิทัล ตราสารหุ้น ฯลฯ ทำให้เกิดความล่าช้าและความไม่แน่นอน ควรกำหนดกระบวนการและเงื่อนไขให้ชัดเจน พร้อมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการประชุมเจ้าหนี้และจัดทำแผนประนอมหนี้

(๑๖) เห็นว่า แม้ พร.บ.ล้มละลายฯ จะมีกลไกการประนอมหนี้ทั้งก่อนล้มละลายและภายหลังล้มละลาย อย่างไรก็ตาม การประนอมหนี้จะเกิดขึ้นหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้วเท่านั้น ส่งผลให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่เดิมถูกยึดหรืออายัดรวมไว้ในกองทรัพย์สินโดยลูกหนี้ไม่สามารถจัดการทรัพย์สินของตนเองได้ ทำให้ต้องสูญเสียสภาพคล่องทางการเงินและประสบปัญหาทางการเงินหนักมากขึ้นกว่าเดิม

โดยหากลูกหนี้ประสงค์จะเจรจาปรับโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้ทั้งหลายก็ต้องพยายามเจรจาเพื่อแสวงหาข้อยุติให้ได้ด้วยตนเองเพื่อไม่ให้ถูกฟ้องล้มละลาย ดังนั้น เพื่อให้ลูกหนี้มีช่องทางทางกฎหมายในการแก้ปัญหาหนี้สินได้โดยไม่ต้องเข้าสู่การพิจารณาในชั้นศาล จึงอาจพิจารณาเพิ่มกลไกภายใต้ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ เพื่อให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาได้มีโอกาสเข้าสู่กระบวนการประนอมหนี้ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ซึ่งจะช่วยให้ลูกหนี้สามารถรักษาเครดิตทางการเงินและสามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ เช่นเดียวกับที่ พ.ร.บ.ล้มละลายฯ ได้ให้โอกาสแก่ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอฟื้นฟูกิจการได้

(๑๗) ควรเปิดทางเลือกให้ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และกำหนดกรอบเวลาที่แน่นอน

(๑๘) ควรแก้ไขกฎหมาย หากศาลเห็นชอบตามคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย ศาลควรมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายของลูกหนี้

(๑๙) การประนอมหนี้หลังล้มละลาย ควรมีกำหนดระยะเวลาให้ยื่นก่อนการปลดล้มละลายไม่น้อยกว่า ๖ เดือน

(๒๐) เห็นว่าไม่เหมาะสม ควรแก้ไข เรื่องการประนอมหนี้หลังล้มละลาย โดยให้ลูกหนี้สามารถประนอมหนี้ได้แม้ลูกหนี้จะได้รับการปลดจากล้มละลาย หรือในกรณีที่ลูกหนี้เสียชีวิตเห็นควรให้ทายาทหรือบุคคลภายนอกที่ประสงค์จะชำระหนี้แทนลูกหนี้สามารถยื่นคำขอประนอมหนี้ได้เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้

(๒๑) หลักเกณฑ์การประนอมหนี้ก่อนล้มละลายตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ซึ่งกำหนดให้ลูกหนี้จะต้องยื่นคำร้องเพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์นำเข้าสู่ที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อปรึกษาวางจะยอมรับคำขอประนอมหนี้ของลูกหนี้หรือไม่ นั้น มีข้อสังเกตว่า บัญญัตติดังกล่าวมิได้บัญญัติเกี่ยวกับการเลื่อนการประชุมว่าลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องเลื่อนการประชุมได้จำนวนกี่ครั้งในกรณีที่ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอเลื่อนประชุมหรือขอแก้คำขอประนอมหนี้ จากกรณีดังกล่าวมีข้อกังวลว่า การที่ลูกหนี้สามารถยื่นคำร้องขอเลื่อนประชุมหรือขอแก้คำขอประนอมหนี้โดยไม่มีกำหนดจำนวนครั้ง และเมื่อที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่คัดค้านการเลื่อนประชุมดังกล่าว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในฐานะประธานที่ประชุมก็ต้องเลื่อนการประชุมออกไปหลายเดือน ส่งผลให้เป็นการประวิงคดีในทางอ้อมได้

ส่วนหลักเกณฑ์การประนอมหนี้หลังล้มละลายตามบัญญัติมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มีข้อสังเกตว่า มิได้บัญญัติเกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอประนอมหนี้ไว้ว่าต้องยื่นคำขอประนอมหนี้ภายในระยะเวลาใดนับแต่วันที่มีคำพิพากษาล้มละลาย ทำให้ไม่มีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานว่าระยะเวลาในการที่ลูกหนี้มีสิทธิยื่นคำขอประนอมหนี้หลังล้มละลายสิ้นสุดลงเมื่อใด อีกทั้งมิได้กำหนดจำนวนครั้งที่ลูกหนี้สามารถยื่นคำขอประนอมหนี้ภายหลังล้มละลายได้ จึงเสนอให้พิจารณา (๑) กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอประนอมหนี้ภายหลังล้มละลายให้ชัดเจน และ (๒) กำหนดจำนวนครั้งที่ลูกหนี้สามารถยื่นคำขอประนอมหนี้ได้อย่างจำกัด เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

๔.๔.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๕ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑๐

๔.๕ ตามที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ กำหนดให้ลูกหนี้มีหน้าที่ต้องมาให้การสอบสวนกิจการและทรัพย์สินกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และในการประชุมเจ้าหนี้กำหนดให้เจ้าหนี้ต้องมาเข้าร่วมการประชุม หากแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลายให้นำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบ zoom , webex มาใช้ในการประชุมเจ้าหนี้หรือการสอบสวนกิจการและทรัพย์สิน ท่านเห็นว่ามีเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร

๔.๕.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๔๖ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๘๘ มีความเห็นว่า หากแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลายให้นำสื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่น ระบบ zoom , webex มาใช้ในการประชุม เจ้าหนี้หรือการสอบสวนกิจการและทรัพย์สิน มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) มีความเห็นว่า ควรกำหนดมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบข้อมูล และการยืนยันตัวตนที่เหมาะสม

(๒) มีความเห็นว่าควรพิจารณาความเหมาะสมของกระบวนการที่จะนำกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนกันได้อย่างสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพตามที่หน่วยงานกำกับดูแลคาดหวังหรือไม่ เช่น การสอบสวนกิจการและทรัพย์สิน สามารถทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้หรือไม่ ประสิทธิภาพเพียงพอที่จะใช้แทน ขั้นตอนปกติหรือไม่ เป็นต้น

(๓) ไม่ขัดข้องในหลักการ หากจะปรับปรุงกฎหมายให้สามารถนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่น ระบบ zoom , webex มาใช้ในการประชุมเจ้าหนี้หรือการสอบสวนกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกระบวนการล้มละลาย อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของกรมบังคับคดี และคำนึงถึงการปฏิบัติตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการประชุมอิเล็กทรอนิกส์ด้วย เช่น พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.๒๕๖๓ และประกาศกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เรื่อง มาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(๔) ควรให้มีระบบการยืนยันตัวตน และให้อำนาจอธิบดีกรมบังคับคดีมีอำนาจกำหนดแนวปฏิบัติให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติเป็นไปแนวทางเดียวกัน

(๕) เหมาะสม ลดปัญหาการเดินทาง แต่ควรมีวิธีการตรวจสอบยืนยันตัวลูกหนี้ที่ชัดเจนถูกต้อง

(๖) เห็นด้วย ที่จะให้นำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ แต่ควรกำหนดเป็นข้อยกเว้นไว้ว่า เมื่อมีเหตุจำเป็น หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นสมควรก็สามารถส่งให้ลูกหนี้หรือเจ้าหนี้มาให้การสอบสวนหรือมาประชุมด้วยตนเองได้ ทั้งนี้ มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการสอบสวนกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากการสอบสวนดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุด เพื่อนำเข้าสู่กองทรัพย์สินอันจะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือเจ้าหนี้รายอื่น ซึ่งการสอบสวนแบบเผชิญหน้าโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถเห็นอากัปกิริยาและข้อพิรุธต่าง ๆ ได้ชัดเจนกว่า การสอบสวนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงอาจทำให้ได้ข้อมูลแวดล้อมเพิ่มเติมในขณะเผชิญหน้ากับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แต่อย่างไรก็ดี หากเห็นว่าการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์จะเป็นประโยชน์มากกว่า อาจดำเนินการโดยวิธีการดังกล่าวได้ โดยได้รับความเห็นชอบของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์

(๗) เห็นด้วยว่าควรแก้ไขให้ทันสมัย ในกรณีที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ห่างไกลจากในเมือง ควรเพิ่มช่องทางให้ลูกหนี้สามารถให้การสอบสวนหรือประชุมผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ลูกหนี้สามารถไปติดต่อ อบต. หรือ อบจ. ที่อยู่ใกล้ที่สุดได้โดยไม่ต้องเดินทางมายังสำนักงานบังคับคดีจังหวัดนั้นๆ

(๘) มีความเหมาะสมกับการประชุมเจ้าหนี้ แต่ในส่วนของการสอบสวนเป็นการยืนยันตัวตนและสถานที่ซึ่งอาจส่งผลถึงการที่ลูกหนี้อาจจะอยู่ที่ต่างประเทศ และหากจะมีก็ต้องมีสำนักงานกลางในการควบคุมหรือการใช้เพราะอาจมีผลกระทบเกี่ยวกับข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ได้ที่จะมีการแทรกแซงหรือแฮกซ์ข้อมูลทำลายข้อมูลส่วนอื่นของทางราชการ

๔.๕.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๓ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๖ มีความเห็นว่า หากแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายล้มละลายให้นำสื่ออิเล็กทรอนิกส์เช่น ระบบ zoom , webex มาใช้ในการประชุม เจ้าหนี้หรือการสอบสวนกิจการและทรัพย์สินไม่มีความชัดเจนเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) เห็นว่าไม่เหมาะสม เพราะยังมีลูกหนี้จำนวนมาก ที่ยังมีความชำนาญในการเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้จะทำให้ลูกหนี้จำนวนมากสิ้นสิทธิในการเข้าสอบสวนกิจการและทรัพย์สินกับ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้

(๒) ไม่เห็นด้วย เนื่องจากเป็นการบัญญัติกฎหมายให้เข้าซ้อนกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ และกฎหมายอื่นๆ นอกจากนี้ กระบวนการไต่สวน สอบสวนลูกหนี้ มีขั้นตอน และวิธีการโดยเฉพาะแตกต่างจากการประชุมหรือหารือในเรื่องอื่นๆ ดังนั้น โดยหลักการ การประชุมควรเป็นการประชุมระหว่างเจ้าหนี้ทั้งปวงต่อหน้าลูกหนี้และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ สำหรับในส่วน of เจ้าหนี้ หากเจ้าหนี้รายใดประสงค์จะประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์ อาจจะให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาอนุญาต เป็นกรณีไป ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยในการดำเนินการและต้องไม่กระทบสิทธิของเจ้าหนี้ในการได้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ ในขณะเดียวกัน เจ้าหนี้ต้องยอมรับความเสี่ยงหรือข้อเสียทั้งปวงอันอาจเกิดขึ้นเนื่องจากการเข้าร่วมประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์

(๓) เห็นว่ายังไม่เหมาะสม เนื่องจากยังขั้นตอนของกระบวนการยังไม่ชัดเจน

๔.๕.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๓ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๖

๔.๖ ตามที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๘๑/๑ กำหนดให้บุคคลธรรมดาซึ่งศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้วจะได้รับการปลดจากล้มละลายทันทีที่พ้นกำหนดระยะเวลา ๓ ปี นับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย ระยะเวลา ๓ ปีดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร

๔.๖.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๓๒ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๖๒ มีความเห็นว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๘๑/๑ กำหนดให้บุคคลธรรมดาซึ่งศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้วจะได้รับการปลดจากล้มละลายทันทีที่พ้นกำหนดระยะเวลา ๓ ปี นับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ล้มละลาย ระยะเวลา ๓ ปี มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) ไม่มีข้อขัดข้องกับกฎหมายปัจจุบัน แต่ไม่ควรกำหนดให้ต่ำกว่า ๓ ปี

(๒) เห็นว่าการกำหนดระยะเวลาปลดจากล้มละลายโดยผลของกฎหมายน่าจะต้องพิจารณาจากหลายปัจจัย เช่น หลักการและเหตุผลที่ใช้ในกำหนดระยะเวลาวัตถุประสงค์ในการกำหนดระยะเวลาให้สั้นหรือยาว การทบทวนปรับปรุงกฎหมายในส่วนนี้ครั้งล่าสุด เป็นต้น และอาจพิจารณาประกอบกับแนวทางของกฎหมายต่างประเทศที่กำหนดระยะเวลาปลดจากล้มละลาย ๓ ปีเหมือนกัน เช่น Section ๑๒๕ Bankruptcy Act ของประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น ว่ามีเหตุผลที่เปรียบเทียบกันได้หรือมีปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงอย่างน้อยเพียงใด อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบัญญัติในส่วนการปลดจากล้มละลาย ว่าควรกำหนดให้ชัดเจนว่าการปลดจากล้มละลายทำให้กระบวนการล้มละลาย เช่น การรวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้สิ้นสุดลงหรือไม่ และลูกหนี้ยังต้องช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจำหน่ายทรัพย์สินหรือไม่ เนื่องจากมาตรา ๘๑/๑ วรรคท้ายไม่ได้บัญญัติมาตรา ๗๙ มาใช้

(๓) ระยะเวลา ๓ ปี ตามมาตรา ๘๑/๑ มีความเหมาะสมในฐานะ “ระยะเวลามาตรฐาน” แต่ควรมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยเปิดช่องให้ศาลพิจารณาปลดก่อนครบกำหนดในกรณีที่ลูกหนี้มีพฤติกรรมสุจริตและให้ความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูเศรษฐกิจส่วนบุคคล และลดภาระของระบบกฎหมาย

(๔) เห็นว่า การปลดลี้มละลายโดยผลของกฎหมายดังกล่าวมีความเหมาะสม แต่ควรกำหนดอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ภายหลังจากปลดจากลี้มละลายโดยผลของกฎหมายให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

(๕) เห็นว่าเหมาะสมแต่ควรพิจารณาปรับให้ยืดหยุ่นตามพฤติการณ์เช่น ลดเหลือ ๒ ปี สำหรับผู้ที่เป็นลูกหนี้ชั้นดีและเพิ่มขึ้นหากมีพฤติกรรมไม่สุจริต

(๖) เห็นว่าเหมาะสมแต่ควรมีการเพิ่มข้อมูลในระบบฐานข้อมูลของกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้ลูกหนี้ทราบถึงข้อมูลว่าตนถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์หรือพิพากษาให้ลี้มละลาย เพื่อจะได้มาพบเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ นอกจากนี้ ในปัจจุบันหากปลดจากลี้มละลายแล้วศาลจะไม่สั่งยกเลิกการลี้มละลายอีก ซึ่งการปลดจากลี้มละลายเป็นคุณกับลูกหนี้แต่การไม่ยกเลิกการลี้มละลายก็เป็นโทษกับลูกหนี้เช่นกัน ดังนั้น ควรเลือกทางใดทางหนึ่งจึงอาจสอบถามลูกหนี้ว่าจะปลดหรือยกเลิกการลี้มละลาย

(๗) เห็นว่าเหมาะสมแล้วสำหรับลูกหนี้ที่มาให้การสอบสวนและให้ความร่วมมือในการดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่สำหรับลูกหนี้ที่ไม่ให้ความร่วมมือเห็นควรปลดลี้ม ๕ ปี โดยอัตโนมัติไม่ต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล

(๘) เห็นว่าระยะเวลา ๓ ปีดังกล่าวตามมาตรา ๘๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติลี้มละลายมีความเหมาะสมในการปลดบุคคลธรรมดาจากลี้มละลาย อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า กระบวนการในการประกาศปลดจากลี้มละลายเมื่อครบระยะเวลา ๓ ปีดังกล่าวใช้ระยะเวลานาน กล่าวคือ การประกาศปลดจากลี้มละลายนับจากวันที่ครบกำหนดปลดจากลี้มละลายตามกฎหมายจนถึงวันที่ลงประกาศเผยแพร่หรือลงในราชกิจจานุเบกษาใช้ระยะเวลาประมาณ ๒ - ๔ เดือน (อย่างเร็วที่สุดใช้ระยะเวลาประมาณ ๑ เดือน) จึงส่งผลกระทบต่อบุคคลลี้มละลายทำให้ไม่สามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ในทันทีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๘๑/๑ ในทางปฏิบัติเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาปลดจากลี้มละลาย บุคคลลี้มละลายต้องติดต่อเจ้าหน้าที่ ณ กรมบังคับคดี หรือสำนักงานบังคับคดี เพื่อคัดถ่ายสำเนาประกาศปลดจากลี้มละลายพร้อมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รับรองสำเนาดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ประกอบการทำธุรกรรมหรือนิติกรรมต่าง ๆ กับทางสถาบันการเงิน จากการที่กล่าวมาจึงเห็นได้ว่าไม่สอดคล้องกับผลของกฎหมายที่กำหนดให้ผลทันทีที่พ้นกำหนดระยะเวลา ๓ ปีนับแต่ศาลมีคำพิพากษาให้ลี้มละลายตามมาตรา ๘๑/๑

จากข้อสังเกตข้างต้น เสนอให้มีการออกหนังสือรับรองสถานะบุคคลลี้มละลายให้แก่ลูกหนี้ที่ปลดจากลี้มละลาย เพื่อให้ลูกหนี้เก็บไว้เป็นหลักฐานในการติดต่อทำธุรกรรมหรือนิติกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเสนอให้มีการแก้ไขขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เช่น การทำข้อตกลงการรับ-ส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์และการเชื่อมโยงข้อมูลบุคคลลี้มละลายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการประกาศโฆษณาการปลดจากลี้มละลาย (ปัจจุบัน กรมบังคับคดีมีขั้นตอนการเชื่อมโยงข้อมูลศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ แต่การเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าวไม่ครอบคลุมข้อมูลปลดจากลี้มละลาย)

๔.๖.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๕ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๒๙ มีความเห็นว่าพระราชบัญญัติลี้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๘๑/๑ กำหนดให้บุคคลธรรมดาซึ่งศาลพิพากษาให้ลี้มละลายแล้วจะได้รับการปลดจากลี้มละลายทันทีที่พ้นกำหนดระยะเวลา ๓ ปีนับแต่วันที่ศาลได้พิพากษาให้ลี้มละลาย ระยะเวลา ๓ ปี ไม่มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) ควรแยกลูกหนี้เป็น ๓ กลุ่ม คือ ชั้นดีมาก ให้ความร่วมมือในการชำระหนี้สม่ำเสมอ ปลดจากลี้มละลาย ๒ ปี ลูกหนี้ชั้นดีปลดจากลี้มละลาย ๓ ปีและลูกหนี้ทุจริตปลดจากลี้มละลายภายใน ๕ - ๑๐ ปีโดยประเมินจากพฤติกรรมในการชำระหนี้และอื่น ๆ เช่น การก่อความเสียหายร้ายแรงในวงกว้าง

(๒) ควรเพิ่มเติมในกรณีที่ลูกหนี้สมัครใจล้มละลายควรได้รับปลดจากการล้มละลายได้ภายในระยะเวลาที่สั้นกว่า ๓ ปีซึ่งเห็นว่า ๑ ปีเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม หรืออาจทันทีพร้อมกับที่ศาลมีคำพิพากษาให้ล้มละลายหากลูกหนี้ได้ Declare ทรัพย์สินตนเองต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จนหมดสิ้นแล้ว และให้นำไปใช้กับกรณีที่ลูกหนี้ถูกฟ้อง หากลูกหนี้ได้ยอมเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนจนสิ้นสงสัย ก็ควรได้รับปลดจากการล้มละลายหลังศาลพิพากษาให้ล้มละลายแล้วในระยะเวลาดังกล่าวเช่นเดียวกัน

(๓) ควรขยายระยะเวลาออกไปเป็น ๕ ปีเนื่องจากลูกหนี้ทราบว่าตนจะได้ปลดหนี้ภายใน ๓ ปีซึ่งเป็นระยะไม่นาน ทำให้เกิดปัญหาด้านวินัยทางการเงิน การก่อหนี้อย่างระมัดระวัง ถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อหลุดพ้นหนี้ทั้งปวง

(๔) ไม่เหมาะสม ควรเป็น ๕ ปี

(๕) เนื่องจากกระบวนการล้มละลายทุกขั้นตอนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีความล่าช้ามากถึงมากที่สุด (หลายปี) ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถกลับมาประกอบอาชีพได้สูญเสียโอกาสในระหว่างถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด สมควรกำหนดระยะเวลา ๑ ปี(หนึ่งปี) ปลดล้มละลายหลังศาลพิพากษาให้ล้มละลาย

(๖) เห็นควรแก้ไขระยะเวลาให้เหลือ ๒ ปี เพื่อให้โอกาสบุคคลล้มละลายที่สุจริตและช่วยเหลือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมทรัพย์สิน

(๗) มีความเห็นว่าระยะเวลา ๓ ปีเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไป ระยะเวลาที่เหมาะสมควรเป็นระยะเวลา ๕ ปี

(๘) มีความเห็นว่าระยะเวลา ๓ ปีเร็วเกินไป ไม่เหมาะสม ควรกำหนดว่าใครไม่ให้ความร่วมมือขยายเป็นเจ็ดปี

(๙) เห็นว่าไม่เหมาะสม ควรขยายเป็น ๕ ปี ส่วนคดีเดิมที่ฟ้องไว้ก่อนมีการแก้ไขให้คงเดิม

(๑๐) มีความเห็นว่าระยะเวลา ๓ ปีอาจไม่เพียงพอสำหรับลูกหนี้บางรายที่มีหนี้ซับซ้อนหรือรายได้ต่ำการปรับให้ยืดหยุ่นตามสภาพการเงิน เช่น ๓-๕ ปีหรือพิจารณาตามมูลค่านี้อาจช่วยให้การปลดล้มละลายเป็นไปอย่างเป็นธรรมและสนับสนุนให้ลูกหนี้ฟื้นตัวทางการเงินได้เร็วมากขึ้น

(๑๑) มีข้อสังเกตว่า ไม่ควรกำหนดระยะเวลาการปลดจากล้มละลายไว้ในกฎหมาย เนื่องจากคดีล้มละลายแต่ละคดีมีมูลค่า ความซับซ้อน ความเสียหาย และผลกระทบที่แตกต่างกัน อาทิ ลูกหนี้ที่ล้มละลายในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจจะไม่สามารถทำธุรกิจได้ตามปกติตลอดระยะเวลาวิกฤตนั้น และหากวิกฤติดังกล่าวมีระยะเวลา ๑ - ๒ ปี ลูกหนี้จะไม่สามารถฟื้นตัวเพื่อชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ทันภายใน ๓ ปี ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเจ้าหนี้และเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ ระยะเวลาที่กำหนดไว้ ๓ ปี อาจจะน้อยเกินไปกรณีลูกหนี้มีพฤติกรรมไม่สุจริต ดังนั้น การพิจารณาการปลดล้มละลายในแต่ละคดีเห็นควรให้นำความเห็นของเจ้าหนี้ประกอบกับพฤติกรรมของลูกหนี้มาร่วมพิจารณาด้วย

(๑๒) เห็นว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นระยะเวลาที่ไวเกินไป ควรอย่างน้อย ๕ ปี

(๑๓) เห็นว่าไม่เหมาะสม เพราะจะมีผลให้เจ้าหนี้ต้องเสียผลประโยชน์

(๑๔) เห็นว่าอาจพิจารณาปลดล้มละลายโดยมีเงื่อนไขของลูกหนี้แต่ละประเภท เนื่องจากมีรายละเอียดในแต่ละคดีที่แตกต่างกัน

๔.๖.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๕ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๙

๔.๗ ท่านเห็นว่าในการจ่ายค่าเลี้ยงชีพลูกหนี้ตามมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ หากกำหนดอัตราค่าเลี้ยงชีพที่ชัดเจนเพื่อลดการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเลี้ยงชีพของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร

๔.๗.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๓๔ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๖๕ มีความเห็นว่าการจ่ายค่าเลี้ยงชีพลูกหนี้ตามมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ หากกำหนดอัตราค่าเลี้ยงชีพที่ชัดเจนเพื่อลดการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเลี้ยงชีพของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) เห็นด้วยว่าการกำหนดอัตราแน่นอน หรือวิธีการคำนวณอัตราครองชีพที่แน่นอน และลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานสอดคล้องแนวทางของกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย อย่างไรก็ดี ควรกำหนดหลักเกณฑ์ หรืออัตราที่มีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะครอบคลุมปัจจัยความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมในแต่ละขณะ รวมทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะทางการเงินของลูกหนี้ในแต่ละกรณี และคำนึงถึงภาระทางการเงินของลูกหนี้ด้วย

(๒) การกำหนด อัตราค่าเลี้ยงชีพที่ชัดเจนเป็นเรื่องเหมาะสม เพราะช่วยลดความไม่เสมอภาคและเพิ่มความรวดเร็วในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แต่ควร ปรับให้ยืดหยุ่นตามสภาพครอบครัวและความจำเป็นเฉพาะราย พร้อมมาตรการตรวจสอบจากเจ้าหนี้ เพื่อให้ระบบการจ่ายค่าเลี้ยงชีพมีความเป็นธรรมและสมดุลระหว่างความจำเป็นของลูกหนี้กับสิทธิของเจ้าหนี้

(๓) ควรแก้ไขเพิ่มเติม กำหนดสิทธิที่ได้รับให้ชัดเจนเพื่อลูกหนี้และผู้มีส่วนได้เสียจะได้รับทราบและให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยกำหนดจำนวนเงินให้ลูกหนี้มีสิทธิได้รับจากเงินเดือน เดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกินกว่าที่ได้รับจริง และเงินอื่นใดที่มีสิทธิได้รับไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของเงินอื่นใดที่มีสิทธิได้รับ

(๔) เหมาะสม แต่ต้องอยู่ภายใต้การกำหนดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนและให้ปรับเปลี่ยนตามภาวะเศรษฐกิจ โดยอาจพิจารณาในรูปคณะกรรมการ

(๕) เห็นด้วยที่จะกำหนดอัตราค่าเลี้ยงชีพที่ชัดเจน แต่ไม่ควรกำหนดเป็นอัตราเดียวตายตัวและควรเปิดช่องให้ลูกหนี้อุทธรณ์ค่าสังค่าเลี้ยงชีพได้ เพื่อคุ้มครองสิทธิในกรณีที่เห็นว่าค่าสังไม่เหมาะสม รวมทั้งกำหนดกลไกปรับอัตราเป็นระยะ เช่น ทุก ๓ ปี ตามดัชนีเงินเฟ้อหรือค่าครองชีพของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

(๖) เห็นด้วยว่าควรกำหนดอัตราค่าเลี้ยงชีพที่ชัดเจน เพื่อจะได้ไม่เป็นการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยอาจกำหนดเช่นเดียวกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๔.๗.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๔ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๒๗ มีความเห็นว่าการจ่ายค่าเลี้ยงชีพลูกหนี้ตามมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ หากกำหนดอัตราค่าเลี้ยงชีพที่ชัดเจนเพื่อลดการใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเลี้ยงชีพของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) การกำหนดอัตราค่าเลี้ยงชีพเป็นจำนวนเงินที่ชัดเจนอาจไม่ยืดหยุ่น เนื่องจากต้องพิจารณาจากปัจจัยอื่นๆ ของลูกหนี้ประกอบด้วย เช่น อาชีพ ค่าใช้จ่าย

(๒) ควรกำหนดเป็นพระราชกฤษฎีกากำหนดอัตราค่าเลี้ยงชีพให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของลูกหนี้และภาวะเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อให้กฎหมายมีความยืดหยุ่น

(๓) ไม่ควรกำหนดตัวเลขชัดเจน แต่ควรกำหนดเลขขั้นต่ำเช่น ๑๕๐๐๐ ต่อเดือนไว้โดยไม่จำกัดขั้นสูง เพื่อความจำเป็นในแต่ละคดี

(๔) ไม่สมควรที่จะกำหนดอัตราค่าเลี้ยงชีพที่แน่นอน เนื่องจาก มีความละเอียดอ่อนในฐานะของลูกหนี้แต่ละคน แต่กรมบังคับคดีจะต้องกำชับและกำกับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมและเป็นธรรมกับเจ้าหนี้และลูกหนี้อย่างเข้มงวด

(๕) เห็นว่า การกำหนดอัตราค่าเลี้ยงชีพที่ชัดเจนเพื่อลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ อาจมีข้อเสียเนื่องจากการกำหนดอัตราค่าเลี้ยงชีพที่ชัดเจนตายตัวอาจไม่เพียงพอหรือสอดคล้องกับความเป็นจริงของลูกหนี้แต่ละราย ควรกำหนดเป็นอัตราขั้นต่ำที่เป็นมาตรฐาน และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาเพิ่มเติมตามเหตุผลและความจำเป็นอันเป็นกรณีพิเศษ โดยมีเอกสารหลักฐานต่างๆ ประกอบการพิจารณา

(๖) ให้เป็นไปตามความเหมาะสมของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เนื่องจากผู้ล้มละลายแต่ละคนมีการใช้จ่ายในการดำรงชีพต่างกัน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงเป็นผู้พิจารณาในแต่ละกรณีๆไป

(๗) เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายแล้ว ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด ลูกหนี้จะต้องยื่นคำขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณากำหนดค่าเลี้ยงชีพให้แก่ลูกหนี้ ตามมาตรา ๑๒๑ แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ โดยกรมบังคับคดีมีคำสั่ง เรื่อง การกำหนดค่าเลี้ยงชีพของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนดค่าเลี้ยงชีพให้แก่ลูกหนี้ไม่ควรกำหนดสูงกว่าร้อยละ ๗๐ ของรายได้ประจำ ดังนั้น การกำหนดอัตราค่าเลี้ยงชีพที่ชัดเจน ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ อาจไม่มีความจำเป็นและทำให้กฎหมายไม่มีความยืดหยุ่น ตามสภาพการณ์ในการครองชีพของบุคคลในแต่ละเวลา

(๘) ควรยังคงเป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรืออาจอยู่ในรูปคณะกรรมการ เนื่องจากลูกหนี้แต่ละรายมีความจำเป็นในการใช้จ่ายเงินเพื่อการดำรงชีพแตกต่างกัน แต่กฎหมายควรบัญญัติหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ต้องนำมาประกอบการพิจารณาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ชัดเจนแน่นอน และให้ปรับเปลี่ยนได้ตามภาวะเศรษฐกิจ

(๙) เห็นว่าควรใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเลี้ยงชีพ

(๑๐) เห็นว่าควรเป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เนื่องจากลูกหนี้แต่ละรายอาจมีค่าใช้จ่ายและภาระหนี้สินต่างๆที่แตกต่างกันไป การกำหนดอัตราไว้ในกฎหมายอาจทำให้เกิดข้อยุ่งยากในการแก้ไขกฎหมายภายหลัง ประกอบกับอาจจะไม่สอดคล้องกับบริบทและสภาพเศรษฐกิจของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

(๑๑) กรมบังคับคดีควรพิจารณาจัดทำระเบียบหรือแนวปฏิบัติที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยอาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจำนวนค่าเลี้ยงชีพจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของลูกหนี้ ภาระหนี้สิน รายจ่ายจำเป็นในการครองชีพของลูกหนี้และครอบครัว ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยรวมในขณะนั้น อีกทั้งอาจพิจารณากำหนดจำนวนเงินค่าเลี้ยงชีพขั้นสูง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความสม่ำเสมอในการปฏิบัติของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทั่วประเทศ

๔.๗.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๔ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๘

๔.๘ ในกระบวนการร้องขั้ตทรัพย์สินและร้อกันส่วนในคดีล้มละลาย กำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียต้องยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินเพื่อทำการสอบสวนและมีคำสั่งก่อน หากผู้มีส่วนได้เสียไม่เห็นด้วยกับคำสั่งจึงจะสามารถยื่นคำร้องต่อศาลคัดค้านคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินได้ ในกรณีนี้ หากแก้ไขกฎหมายล้มละลายให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถยื่นคำร้องขั้ตทรัพย์สินหรือร้อกันส่วนต่อศาลได้เลย ท่านเห็นว่ามีวามเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร

๔.๘.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๓๒ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๖๒ มีความเห็นว่ในกระบวนการร้องขั้ตทรัพย์สินและร้อกันส่วนในคดีล้มละลาย หากแก้ไขกฎหมายล้มละลายให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถยื่นคำร้องขั้ตทรัพย์สินหรือร้อกันส่วนต่อศาลได้เลย มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) เนื่องจากปัจจุบันการทำคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินต้องใช้เวลาาน เห็นว่ หากยื่นต่อศาลได้จะทำให้คดีมีความรวดเร็วขึ้น อย่างไรก็ดี เนื่องจากคดีล้มละลายทั่วประเทศต้องขึ้นศาลล้มละลายกลางซึ่งมีเพียงแห่งเดียว เห็นควรให้พิจารณาจากสถิติที่ผ่านมาว่าการยื่นร้องขั้ตทรัพย์สินและร้อกันส่วนต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินมากน้อยเพียงใด และศาลล้มละลายกลางสามารถรับพิจารณาคดีดังกล่าวได้หรือไม่

(๒) การอนุญาตให้ผู้มีส่วนได้เสีย ยื่นคำร้องขั้ตทรัพย์สินหรือร้อกันส่วนต่อศาลโดยตรง ถือว่เหมาะสม เพราะช่วยลดขั้นตอนและเพิ่มความยุติธรรมในการเข้าถึงศาล อย่างไรก็ดี การที่ศาลมอบอำนาจให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สิน ทำหน้าที่สอบสวนและตรวจสอบคำร้องเบื้องต้น ถือว่เป็นระบบที่ดีอยู่แล้ว เพราะช่วยให้กระบวนการมีความเป็นระเบียบและโปร่งใส ลดความเสี่ยงจากคำร้องที่ไม่ครบถ้วนหรือไม่เป็นธรรม อีกทั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินยังทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยศาล ทำให้ศาลได้รับข้อมูลข้อเท็จจริงครบถ้วนก่อนการพิจารณา การรักษาบทบาทนี้ควบคู่กับมาตรการตรวจสอบและควบคุม จึงเป็นแนวทางที่สมดุลระหว่างความสะดวกของผู้มีส่วนได้เสียและความยุติธรรมต่อทุกฝ่าย

(๓) หากแก้ไขกฎหมายล้มละลายให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถยื่นคำร้องขั้ตทรัพย์สินหรือร้อกันส่วนต่อศาลได้เลย ทำให้การจัดการคดีล้มละลายมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ ก็ควรกำหนดบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมูลค่าทรัพย์สินที่สามารถยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อลดภาระของศาลในการพิจารณาเรื่องดังกล่าว

(๔) เห็นด้วยหากให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องต่อศาลได้เลยเพราะจะเกิดความรวดเร็ว แต่ควรแจ้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินไว้ก่อนมีการขายทอดตลาดทรัพย์สิน

๔.๘.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๕ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๒๙ มีความเห็นว่ในกระบวนการร้องขั้ตทรัพย์สินและร้อกันส่วนในคดีล้มละลาย หากแก้ไขกฎหมายล้มละลายให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถยื่นคำร้องขั้ตทรัพย์สินหรือร้อกันส่วนต่อศาลได้เลย ไม่มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) เห็นว่การกำหนดให้ยื่นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินก่อนน่าจะสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินตามมาตรา ๒๒ แล้ว เนื่องจากการร้องขั้ตทรัพย์สินเป็นการโต้แย้งหรือพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการเข้าสู่คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้แทน นอกจากนี้ การกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินมีอำนาจพิจารณาก่อนนำเรื่องไปสู่ศาลอาจทำให้เรื่องเสร็จไปในชั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สิน ซึ่งทำให้กระบวนการรวดเร็วยิ่งขึ้น หรือในกรณีที่คู่ความไม่พอใจผลการพิจารณาก็ยังสามารถนำเรื่องไปสู่ศาลเพื่อให้มีการตรวจสอบ (double check) อีกชั้นหนึ่งได้ด้วย

(๒) เห็นว่ตามกฎหมายปัจจุบันเหมาะสมแล้ว เนื่องจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินย่อมเป็นผู้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินแล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินแต่เพียงผู้เดียวมีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ (มาตรา ๒๒) โดยลูกหนี้มีหน้าที่ต้องยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินด้วย (มาตรา ๓๐) รวมทั้งต้องส่ง

มอบทรัพย์สินและเอกสารเกี่ยวกับทรัพย์สินให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (มาตรา ๒๓) ดังนั้น หากมีบุคคลภายนอกร้องขอขัดทรัพย์และร้องกันส่วนยื่นต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงควรเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่สอบสวนและพิจารณามีคำสั่งก่อน ทั้งนี้ หากให้ยื่นต่อศาลโดยตรง ศาลต้องใช้ระยะเวลาไต่สวนพอสมควร เนื่องจากศาลย่อมต้องเรียกเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาในคดีเช่นกัน

(๓) ระบบเดิมมีความเหมาะสม เนื่องจากเพื่อช่วยในการกลั่นกรองพยานหลักฐาน และหากคู่ความเห็นด้วยกับคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ไม่จำเป็นต้องดำเนินคดีต่อศาลอีก

(๔) ควรให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบสวนและมีคำสั่งก่อน แต่ควรกำหนดระยะเวลาไว้เป็นกรอบว่า ในกรณีนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องมีคำสั่งภายในระยะเวลาเท่าใด จึงสามารถใช้สิทธิยื่นต่อศาลได้

(๕) เห็นควรให้ผู้มีส่วนได้เสียต้องยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามเดิม เพื่อป้องกันมิให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อรวบรวมทรัพย์ลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ล้มละลายสามารถกระทำไปได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่สะดุดหยุดลง และเป็นการลดจำนวนคดีสู่ศาลต่อไป

(๖) ไม่เห็นด้วยกระบวนการควรจบอยู่ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของเดิม เหมาะสมแล้ว

(๗) เห็นว่าระบบเดิมจึงมีความเหมาะสมแล้ว เพื่อช่วยในการกลั่นกรองพยานหลักฐาน และหากคู่ความเห็นด้วยกับคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็ไม่จำเป็นต้องดำเนินคดีต่อศาลอีก

(๘) ไม่เห็นด้วย เนื่องจากตามกระบวนการร้องขัดทรัพย์และร้องกันส่วนในคดีล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีบทบาทสำคัญในการเป็นด่านแรกในการรับคำร้องขัดทรัพย์และร้องกันส่วนไว้เพื่อพิจารณาดำเนินการในการสอบสวนและมีคำสั่งก่อน ซึ่งหากตกลงกันได้ก็จะได้รับการรับรองสิทธิจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้เลย โดยไม่ต้องรอการพิจารณาของศาลล้มละลายกลาง อีกทั้ง จะช่วยลดภาระงานของศาลได้ในระดับหนึ่ง แต่หากผู้มีส่วนได้เสียไม่เห็นด้วยก็มีสิทธิคัดค้านคำสั่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต่อศาลล้มละลายกลางได้ภายใน ๔๐ วันนับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น

(๙) เห็นควรอาจกำหนดให้ทางเลือกยื่นได้ ๒ ทาง

(๑๐) เห็นควรเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้พิจารณาคำร้องในเบื้องต้นก่อนตามเดิม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดภาระของศาล และเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งเป็นที่สุดประการใด อันถือว่าเป็นที่สุดฝ่ายบริหารแล้ว จึงให้ฝ่ายตุลาการเข้ามาตรวจสอบ ทั้งจะสอดคล้องกับกระบวนการอื่นๆ ในชั้นล้มละลายและขึ้นฟื้นฟูกิจการด้วย

(๑๑) ไม่เห็นด้วย แนวคิดคือควรลดคดีในศาล ควรให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้พิจารณาคำร้องก่อน

(๑๒) เนื่องจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่ในการบริหารกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ ย่อมใกล้ชิดและทราบรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ การให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นด่านแรกในการรับคำคัดค้านและทำการสอบสวนข้อเท็จจริงก่อนมีคำสั่ง จึงเป็นการจัดให้มี “ขั้นตอนกลั่นกรองเบื้องต้น” (preliminary screening) อันมีประโยชน์ในการรวบรวม ตรวจสอบ และวินิจฉัยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในทางปฏิบัติ เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรไม่ให้ออกรายการยึด ผู้มีส่วนได้เสียจึงมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลภายหลัง กระบวนการดังกล่าวจะช่วยลดภาระของศาลไม่ให้อำนาจรับพิจารณาข้อพิพาทจำนวนมากในชั้นต้น และช่วยให้ศาลได้รับข้อเท็จจริงที่ผ่านการตรวจสอบระดับหนึ่งแล้ว ส่งผลให้กระบวนการวินิจฉัยมีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้น ทั้งยังสอดคล้องกับหลักความรวดเร็ว ประหยัด และความเป็นธรรมในคดีล้มละลายด้วย

๔.๘.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๕ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๙

๔.๙ ท่านเห็นว่าบทบัญญัติในบทนิยามและหมวด ๑ กระบวนพิจารณาตั้งแต่ขอให้ล้มละลายจนถึงปลดล้มละลาย ตามมาตรา ๖ - ๘๑/๔ มีความชัดเจนเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร

๔.๙.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๓๐ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๕๘ มีความเห็นว่าบทบัญญัติในบทนิยามและหมวด ๑ กระบวนพิจารณาตั้งแต่ขอให้ล้มละลายจนถึงปลดล้มละลาย ตามมาตรา ๖ - ๘๑/๔ มีความชัดเจนและเหมาะสม โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) บทบัญญัติตามมาตรา ๖-๘๑ แห่ง พ.ร.บ. ล้มละลายฯ มีโครงสร้างและหลักการที่ชัดเจนและเหมาะสมในภาพรวม แต่มีบางประเด็นที่ควรได้รับการแก้ไขเพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ปรับปรุงจำนวนทุนทรัพย์ในการฟ้องล้มละลาย ปรับปรุงจำนวนเงินวางประกัน หรือ ทบทวนกรอบระยะเวลา เป็นต้น

๔.๙.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๒๕ มีความเห็นว่าบทบัญญัติในบทนิยามและหมวด ๑ กระบวนพิจารณาตั้งแต่ขอให้ล้มละลายจนถึงปลดล้มละลาย ตามมาตรา ๖ - ๘๑/๔ ไม่มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) ควรปรับแก้คำนิยาม เรื่อง เจ้าหนี้มีประกันให้ชัดเจน โดยเฉพาะเจ้าหนี้บุริมสิทธิให้รวมถึงเจ้าหนี้บุริมสิทธิสามัญหรือไม่โดยอาจเทียบเคียงกับ ป.พ.พ.มาตรา ๑๙๓/๒๗

(๒) มาตรา ๔๗ ควรแก้ไขเนื่องจากเปิดโอกาสให้ลูกหนี้สามารถขอแก้ไขคำขอประนอมหนี้ฯ ในเวลาประชุมหรือเวลาที่ศาลอาจพิจารณา ลูกหนี้จึงใช้เป็นเครื่องมือในการประวิงคดี โดยแก้ไขคำขอประนอมหนี้ก่อนวันประชุมเพียงไม่กี่วัน ทำให้เจ้าหนี้ไม่อาจพิจารณาได้ทัน แต่สุดท้ายก็ไม่อาจประนอมหนี้ได้เป็นผลสำเร็จจนส่งผลเป็นการประวิงคดี

(๓) ควรลดเรื่องการไต่สวนกิจการทรัพย์สินของลูกหนี้ในชั้นศาลลง โดยให้มีเฉพาะกรณีที่ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือในการรวบรวมทรัพย์สินเท่านั้น หากลูกหนี้ให้ความร่วมมือก็ไม่จำเป็นต้องมีชั้นตอนนี้เพราะถ้าลูกหนี้มาให้การสอบสวนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็สามารถสอบสวนถึงความมีอยู่ของทรัพย์สินลูกหนี้ได้และเจ้าหนี้ก็สามารถตรวจสอบค่าให้ลูกหนี้ได้อยู่แล้ว และในกรณีที่เจ้าหนี้สามารถสืบหาทรัพย์สินลูกหนี้ได้เพิ่มเติมก็สามารถแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทำการรวบรวมได้อยู่แล้ว ในกรณีที่ลูกหนี้จงใจปกปิดในชั้นสอบสวนก็มีกระบวนการอื่นที่ศาลได้หรืออาจกำหนดเป็นเงื่อนไขเพิ่มเติมเพื่อให้ระยะเวลาการปลดจากการล้มละลายเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับกรณีลูกหนี้ก็ได้

(๔) ควรให้มีการจัดเรียงมาตราให้เป็นไปตามกระบวนการของคดีล้มละลาย

(๕) เห็นควรแก้ไขมาตรา ๙, ๒๒, ๘๑/๑,๑๒๑

(๖) มีข้อเสนอเพื่อแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

- เพิ่มช่องทางให้ลูกหนี้ยื่นคำร้องล้มละลายโดยสมัครใจ โดยเฉพาะในกรณีที่ลูกหนี้สุจริตแต่ไม่สามารถชำระหนี้ได้

- บัญญัติระบบแผนฟื้นฟูสำหรับบุคคลธรรมดา โดยให้ลูกหนี้เสนอแผนชำระหนี้ต่อศาลก่อนถูกพิพากษาให้ล้มละลาย

- ปรับปรุงนิยามให้ครอบคลุมบริบทใหม่ เช่น เพิ่มนิยาม “ลูกหนี้รายย่อย”, “แผนฟื้นฟูบุคคลธรรมดา”, “การปลดแบบมีเงื่อนไข”

- กำหนดกลไกตรวจสอบและติดตามผลหลังปลดจากล้มละลายเพื่อป้องกันการล้มละลายซ้ำซ้อนหรือพฤติกรรมหลบเลี่ยงหนี้

(๗) ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๘๑/๑ วรรคแรก (๒) ในส่วนของ "เหตุผลพิเศษ" ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

(๘) ควรเพิ่มบทบัญญัติหนี้ที่ลูกหนี้ไม่อาจหลุดพ้นความรับผิดโดยการปลดจากล้มละลาย ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๓ เช่น หนี้ที่ลูกหนี้ตั้งใจทำละเมิด หนี้ที่ลูกหนี้ก่อให้เกิดขึ้นเนื่องจากข้อบกพร่องเมาสุรา หนี้ค่าอุปการะเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว และควรเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินที่ยังค้างอยู่หลังจากมีการปลดล้มละลายว่าเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จัดการทรัพย์สินที่ปรากฏอยู่เสร็จสิ้นแล้วให้รายงานการสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้นให้ศาลทราบ

(๙) เห็นว่าในบทนิยามและหมวด ๑ ตามมาตรา ๖ ถึงมาตรา ๘๑/๔ ครอบคลุมกระบวนการพิจารณาตั้งแต่การขอให้ล้มละลายจนถึงการปลดล้มละลาย แต่บทนิยามบางอย่างล้าสมัยและไม่ครอบคลุมถึงทรัพย์สินหรือหนี้สินรูปแบบใหม่เช่น สินทรัพย์ดิจิทัล การลงทุนในตราสารทางการเงิน หรือหนี้เชิงธุรกิจ กรณีบางมาตราใช้ถ้อยคำกว้างอาจทำให้มีการตีความแตกต่างกันของแต่ละฝ่าย กระบวนการพิจารณาบางขั้นตอนซับซ้อนและล่าช้า ส่งผลให้การดำเนินคดีล้มละลายใช้เวลานาน และไม่สอดคล้องกับเทคโนโลยีและสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เช่น การประชุมเจ้าหนี้หรือการยื่นเอกสารสามารถทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงเห็นว่าควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในปัจจุบัน เพื่อให้กระบวนการพิจารณาล้มละลายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

(๑๐) ในมาตรา ๖ นิยามคำว่า “เจ้าหนี้มีประกัน” ยังไม่มีความชัดเจน ควรระบุให้ชัดเจนว่ารวมถึงเจ้าหนี้ประเภทใดบ้าง ควรพิจารณาว่าเจ้าหนี้ค่าส่วนกลางนิติบุคคลควรเป็นเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่

(๑๑) ไม่เหมาะสม ควรแก้ไขเรื่องการขอยุตินับระยะเวลาต่อศาลโดยให้การหยุดนับระยะเวลาดังกล่าวเป็นระบบอัตโนมัติโดยไม่ต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล

(๑๒) มีข้อสังเกตในประเด็นดังต่อไปนี้

- การยื่นฟ้องคดีล้มละลายมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ซึ่งกำหนดให้เจ้าหนี้ต้องพิสูจน์ว่าลูกหนี้เป็น “ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว” จึงจะมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ อย่างไรก็ตาม กฎหมายล้มละลายยังมิได้กำหนดบทนิยามของคำว่า “หนี้สินล้นพ้นตัว” ไว้อย่างเฉพาะเจาะจง ทำให้การพิสูจน์ตกอยู่กับเจ้าหนี้ ซึ่งต้องสืบให้ศาลเห็นว่าลูกหนี้มีสถานะทางการเงินที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามความเป็นจริงได้ ซึ่งการพิสูจน์ดังกล่าวเป็นเรื่องซับซ้อน เนื่องจากเจ้าหนี้มักไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลทรัพย์สินและหนี้สินของลูกหนี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นจำนวนและมูลค่าทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่จริง หรือหนี้สินที่ลูกหนี้ต้องรับผิดโดยชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงข้อมูลทางการเงินอื่นที่อาจตกอยู่ภายใต้ข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย ทำให้การวินิจฉัยว่า “ล้นพ้นตัว” เพียงพอหรือไม่เป็นภาระสำหรับเจ้าหนี้ผู้ยื่นคำร้อง แต่เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาฎีกาศาลฎีกาตีความ คำว่า “หนี้สินล้นพ้นตัว” ไว้อย่างคลุมเครือว่า หมายถึงลูกหนี้ตกอยู่ในสถานะเป็นผู้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินหรืออาจกล่าวได้ว่าลูกหนี้ไม่สามารถจัดการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายที่ตนมีครบถ้วนได้ แม้จะได้จำหน่ายทรัพย์สินของตนทั้งหมดแล้วก็ตาม ดังนั้น เพื่อลดข้อขัดแย้งในการตีความ เห็นควรให้บัญญัติบทนิยามของคำว่า “หนี้สินล้นพ้นตัว” ไว้โดยชัดแจ้งเพื่อให้ทั้งเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และศาลมีเกณฑ์ที่โปร่งใสและสอดคล้องกันในการพิจารณา

- เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย กฎหมายกำหนดให้มีกระบวนการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เข้าเป็นกองทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อใช้ในการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามลำดับสิทธิกระบวนการกำหนดขอบเขตของทรัพย์สินดังกล่าวจึงมีความสำคัญที่ต้องพิจารณา เพราะส่งผลให้เจ้าหนี้ได้รับ

การจัดสรรและได้รับชำระหนี้อย่างเป็นธรรม และมีผลต่อโอกาสของลูกหนี้ในการเริ่มต้นใหม่จากทรัพย์สินที่ไม่ถูกนำไปชำระหนี้ รวมถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นในคดีด้วย ตามมาตรา ๑๐๙ บัญญัติถึงประเภทของทรัพย์สินที่ต้องถูกรวบรวมเข้าเป็นกองทรัพย์สินของลูกหนี้ว่า “ทรัพย์สินทั้งหลายอันลูกหนี้มีอยู่ในเวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลาย” ซึ่งแม้ถ้อยคำดังกล่าวจะเป็นหลักการสำคัญของการกำหนดขอบเขตทรัพย์สิน แต่กฎหมายกลับไม่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า “เวลาเริ่มต้นแห่งการล้มละลาย” หมายถึงวันใด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าตามมาตรา ๖๒ บัญญัติไว้ว่า การล้มละลายของลูกหนี้เริ่มต้นมีผลตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ดังนั้นจึงเห็นควรให้มีการระบุในมาตรา ๑๐๙ ให้ชัดเจนว่าวันเริ่มต้นแห่งการล้มละลายคือวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการบังคับใช้กฎหมายและช่วยสร้างความชัดเจนให้แก่คู่ความ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และศาลด้วย

๔.๙.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๙ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑๗

**๔.๑๐ ท่านเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๒ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตายและหมวด ๓ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามมาตรา ๘๒ - ๙๐ มีความชัดเจนเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร**

๔.๑๐.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๓๒ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๖๒ มีความเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๒ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตายและหมวด ๓ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามมาตรา ๘๒ - ๙๐ มีความชัดเจนและเหมาะสม โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) การตามหาทายาทหรือผู้จัดการมรดกเพื่อแจ้งเรื่องล้มละลายอาจใช้ระยะเวลาาน จึงอาจพิจารณาเพิ่มบทบัญญัติให้มีวิธีการแจ้งผ่านช่องทางอื่นๆ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

๔.๑๐.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๐ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑๙ มีความเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๒ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตายและหมวด ๓ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามมาตรา ๘๒ - ๙๐ ไม่มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) ตามมาตรา ๘๒ กำหนดว่าหากลูกหนี้ยังมีชีวิตอยู่ เจ้าหนี้อาจฟ้องล้มละลายได้แล้ว เจ้าหนี้อาจฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกภายใน ๑ ปีนับแต่ลูกหนี้ตาย อาจพิจารณาขยายเวลาให้เจ้าหนี้สามารถฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร เนื่องจากปัจจุบันการตรวจสอบข้อมูลยากมากขึ้นและมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งอาจไม่ทราบวาลูกหนี้เสียชีวิตแล้ว โดยอาจกำหนดให้สอดคล้องกับระยะเวลาการใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ที่มีต่อเจ้ามรดกตามกฎหมายอื่น เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) เห็นควรให้เพิ่มกรณีที่ลูกหนี้ตายและไม่พบทายาทของลูกหนี้ รวมถึงกรณีที่ไม่มีผู้เข้าแก้คดีแทนลูกหนี้ในหมวด ๒ และสำหรับหมวด ๓ เห็นว่ามีความชัดเจนเหมาะสมแล้ว

(๓) ควรเพิ่มให้ชัดเจนกรณีนิติบุคคลล้มละลายถือว่าให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ชำระบัญชีและไม่จำต้องรายงานศาลให้ยกเลิกการล้มละลายของนิติบุคคลนั้นอีก เพราะถือว่าได้เลิกกันไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว

(๔) เห็นควรแก้ไขมาตรา ๘๒ ขยายระยะเวลาการฟ้องคดีจาก ๑ ปี เป็น ๑๐ ปี เพื่อประโยชน์ในการฟ้องติดตามรวบรวมทรัพย์สินลูกหนี้เสียชีวิต

(๕) มีข้อเสนอเพื่อแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

- หมวด ๒ (ลูกหนี้ตาย) ควรเพิ่มสิทธิของทายาทในการคัดค้านหรือเสนอแผนชำระหนี้ กำหนดกรอบเวลาในการดำเนินคดีกับทรัพย์มรดก และมีบทบัญญัติรองรับกรณีไม่มีผู้จัดการมรดกหรือมรดกมีลักษณะพิเศษ

- หมวด ๓ (นิติบุคคล) ควรแยกกระบวนการตามขนาดกิจการ เช่น SME กับบริษัทมหาชน เพิ่มกลไกกำกับกรรมการหลังล้มละลาย เช่น การห้ามดำรงตำแหน่งในบริษัทอื่นเป็นเวลา ๓-๕ ปี และควรเชื่อมโยงกับหมวดฟื้นฟูกิจการให้ชัดเจน เพื่อให้บริษัทสามารถเลือกแนวทางที่เหมาะสมก่อนเข้าสู่การล้มละลาย

(๖) ควรเพิ่มบทบัญญัติในมาตรา ๘๔ ว่า ในการจัดการทรัพย์มรดกลูกหนี้ทายาทผู้จัดการมรดก ผู้ปกครองทรัพย์ ไม่อาจยื่นคำขอประนอมหนี้ตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติล้มละลายได้

(๗) บทบัญญัติในหมวด ๒ และหมวด ๓ ของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ตั้งแต่มาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๙๐ ครอบคลุมกระบวนการพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้เสียชีวิต และกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น เห็นว่าอาจขาดความทันสมัย จึงควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับลักษณะธุรกิจและสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เพื่อให้กระบวนการพิจารณาล้มละลายทั้งในกรณีบุคคลธรรมดาที่เสียชีวิตและนิติบุคคลมีความชัดเจน เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๘) ควรระบุในส่วนของห้างฯลฯ ให้มีการฟ้องในส่วนของผู้จัดการไม่จำกัดความรับผิดชอบในคราวเดียวกัน

(๙) ไม่เหมาะสม เห็นควรแก้ไขเรื่องการรายงานศาลพิพากษาจัดการทรัพย์มรดก โดยหากลูกหนี้ตายในระหว่างถูกศาลพิพากษา แต่หากได้ตรวจพบภายหลังการปลดจากล้มละลายหากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานศาลพิพากษาจัดการทรัพย์มรดก ศาลจะมีคำสั่งยกคำร้องเนื่องจากไม่มีอำนาจในการจัดการกิจการของลูกแล้ว จึงเห็นควรให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถรายงานศาลและพิพากษาจัดการทรัพย์มรดกได้

(๑๐) กรณีให้ห้างหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบล้มละลายไปตามห้างหุ้นส่วน มาตรา ๘๙ แนวคำพิพากษาของศาลฎีกา วางหลักไว้ว่า เมื่อศาลพิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนล้มละลายแล้ว เจ้าหนี้หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถร้องขอให้บุคคลซึ่งนำสืบได้ว่าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลายได้ทันทีในคดีนั้นโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีขึ้นใหม่ ซึ่งศาลจะพิจารณาเพียงว่าบุคคลนั้นเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างที่ล้มละลาย ในเวลาที่มีการร้องขอให้ห้างล้มละลายหรือไม่ โดยไม่พิจารณาหลักเกณฑ์ทั่วไปในการฟ้องล้มละลายอีก ทำให้หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบดังกล่าวไม่สามารถต่อสู้ได้ว่าตนมีทรัพย์สินเพียงพอชำระหนี้ของห้างได้ทั้งหมด หรือไม่ใช้ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว ตามมาตรา ๗ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ ซึ่งอาจตกเป็นบุคคลล้มละลายได้ แม้ว่าบุคคลดังกล่าวอาจมีทรัพย์สินอยู่ ในการนี้ จึงเห็นควรแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว โดยเปิดโอกาสให้ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบมีโอกาสชำระหนี้ หรือต่อสู้ว่าตนเองมีทรัพย์สินเพียงพอในการชำระหนี้ เพื่อมิให้บุคคลดังกล่าวตกเป็นบุคคลล้มละลายตามห้างหุ้นส่วน

๔.๑๐.๓ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๐ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑๙

**๔.๑๑ ท่านเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๔ วิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามมาตรา ๙๑ - ๑๓๘ มีความชัดเจนเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร**

๔.๑๑.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๓๒ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๖๒ มีความเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๔ วิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามมาตรา ๙๑ - ๑๓๘ มีความชัดเจนและเหมาะสมโดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) บทบัญญัติในหมวด ๔ มีความชัดเจนและเหมาะสมในหลักการเป็นส่วนใหญ่ และได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยมาเป็นระยะ ๆ อย่างไรก็ตาม อาจพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็น เช่น ๑. ขยายระยะเวลาการยื่นคำขอรับชำระหนี้ในมาตรา ๙๑ เพื่อให้เจ้าหนี้ โดยเฉพาะรายย่อย มีเวลาเตรียมการอย่างเพียงพอ ๒. ทบทวนและปรับปรุงวงเงินของทรัพย์สินที่ได้รับการยกเว้น (เครื่องมือประกอบอาชีพ) ในมาตรา ๑๐๙(๑)ข ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและค่าครองชีพในปัจจุบัน และ ๓. พิจารณาปรับปรุงมาตรา ๑๒๓ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเลือกวิธีการจำหน่ายทรัพย์สินที่นอกเหนือจากการขายทอดตลาด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและรวดเร็วขึ้น รวมทั้ง กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ชัดเจนขึ้น สำหรับการใช้วิธีการอื่นนอกเหนือจากการขายทอดตลาด

(๒) ควรพิจารณาหาวิธีการประเมินราคาและการขายทอดตลาดให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นหรืออาจพิจารณาจ้างผู้เชี่ยวชาญภายนอกให้การประเมินราคา เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๓) กฎหมายมีความชัดเจนแต่ในการปฏิบัติควรมีระเบียบปฏิบัติในเรื่องเวลาที่ชัดเจน เช่น การทำบัญชีที่ล่าช้ามาก ซึ่งกระทบถึงการคืนเงินให้เจ้าหนี้ทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคส่วนหนึ่งในการที่เจ้าหนี้จะพิจารณาแผนประนอมหนี้ที่จะได้รับชำระหนี้เนื่องจากกว่าจะได้รับเงินจากกรมบังคับคดี บางครั้งยาวนานถึงเกือบ ๒ ปี

(๔) การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้มีการกำหนดกรอบการจัดการทรัพย์สินไว้อย่างครอบคลุม อย่างไรก็ตามควรพิจารณาความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เช่นในเรื่องขั้นตอนการประเมิน การจำหน่าย และการจัดการทรัพย์สินทุกประเภท รวมถึงสินทรัพย์ดิจิทัลและตราสารทางการเงิน โดยมีการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเช่น การขายทอดตลาดออนไลน์การบันทึกและตรวจสอบข้อมูลทรัพย์สินเพื่อลดความล่าช้าและเพิ่มความโปร่งใส และพิจารณากำหนดเกณฑ์และมาตรการควบคุมให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ใช้ดุลพินิจอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมต่อเจ้าหนี้และลูกหนี้

๔.๑๑.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๔ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๒๗ มีความเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๔ วิธีจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามมาตรา ๙๑ - ๑๓๘ ไม่มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) มาตรา ๙๑/๑ (การยื่นคำขอรับชำระหนี้เมื่อพ้นกำหนดเวลา ๒ เดือน สามารถทำได้ หากมีเหตุสุดวิสัย) เห็นควรกำหนดแนวทางหรือหลักเกณฑ์เรื่องเหตุสุดวิสัยให้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้เกิดมาตรฐานในทางปฏิบัติ

(๒) กรณีเจ้าหนี้ยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา ๙๖(๔) และภายใน ๔ เดือนนับแต่วันที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอฯ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มิได้แจ้งเป็นหนังสือว่าจะใช้สิทธิไถ่ถอนหรือตกลงให้ขายหลักประกัน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ถือว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยินยอมให้ทรัพย์สินนั้นเป็นกรรมสิทธิของเจ้าหนี้ตามราคาที่เขาหนี้ตีมา ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์คิดค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สินจากราคาที่เขาหนี้ตีมาด้วย เห็นว่ากรรมสิทธิ์ตกเป็นของเจ้าหนี้โดยผลทางกฎหมาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอาจคิดค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สินได้

(๓) ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๐๖ ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจในการพิจารณาและมีคำสั่งคำขอรับชำระหนี้หากมีผู้ประสงค์จะคัดค้านคำสั่ง ให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลได้ภายในกำหนดสิบสัปดาห์ นั้น ในกรณีที่มิขอความตกลงหรือขอความผิดหลง เห็นควรให้คัดค้านในชั้นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อนที่จะยื่นคำคัดค้านต่อศาลโดยตรงเพื่อลดขั้นตอนและกระบวนการในการขึ้นสู่ศาล ทั้งนี้ บทบัญญัติอื่น ๆ ในหมวดนี้นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นมีความชัดเจนเหมาะสมแล้ว

(๔) ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๙๕ ให้ชัดเจนตามแนวคำพิพากษาฎีกา

(๕) มาตรา ๑๓๕ (๑) - (๔) เรื่องการยกเลิกการล้มละลาย ควรเพิ่มเติมสถานะลูกหนี้ปลดล้มละลายแล้ว หากมีเหตุตามกฎหมายมาตรา ๑๓๕ เรื่องการยกเลิกการล้มละลาย ศาลย่อมมีคำสั่งให้ยกเลิกการล้มละลายได้

(๖) มาตรา ๑๐๔ ควรเพิ่มเติมระยะเวลาให้คู่ความในคดีใช้สิทธิโต้แย้งคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันตรวจคำขอรับชำระหนี้เว้นแต่กรณีมีเหตุสุดวิสัยเพื่อให้มีกรอบระยะเวลาในการใช้สิทธิโต้แย้ง เนื่องจากยังมีขั้นตอนของการ คัดค้านคำสั่งคำขอรับชำระหนี้ การอุทธรณ์ฎีกาการรับสิทธิของคู่ความในเรื่องคำขอรับชำระหนี้ไว้อยู่แล้ว

(๗) ควรเพิ่มอำนาจในการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้และกำหนดวิธีการไว้ในกฎกระทรวงว่าสามารถดำเนินการได้มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ควรกำหนดเรื่องอัตราค่าตอบแทนในการรวบรวมทรัพย์สินให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไว้ด้วย และอาจมีค่าตอบแทนให้แก่เจ้าหนี้ที่สามารถสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วยก็ได้

(๘) เห็นควรทบทวนสิทธิของผู้ค้ำประกันตามมาตรา ๑๐๑ กรณีที่ผู้ค้ำประกันถูกยกคำขอรับชำระหนี้เพราะเจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้แล้วและภายหลังได้มีการชำระแทนลูกหนี้ กรณีนี้ผู้ค้ำประกันควรได้รับสถานะเป็นเจ้าหนี้อีกคนหนึ่งแทนเจ้าหนี้ที่ได้อื่นคำขอรับชำระหนี้และได้รับชำระหนี้จากผู้ค้ำประกันครบถ้วนแล้ว เพื่อให้สามารถใช้สิทธิต่าง ๆ ในฐานะเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายได้

(๙) มาตรา ๙๕ ขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการขายทรัพย์สินเจ้าหนี้มีประกันเมื่อได้รับแจ้งจากเจ้าหนี้มีประกันในคดีล้มละลาย

(๑๐) การขอรับชำระหนี้ควรปรับปรุงให้มีความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ และดำเนินการได้รวดเร็วที่สุด เช่น กรณีที่รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เพียงเล็กน้อย แต่เจ้าหนี้หลายรายและโต้แย้งในชั้นขอรับชำระหนี้มากทั้งในชั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และชั้นศาล ย่อมไม่คุ้มค่าในทางเศรษฐกิจ

(๑๑) มีข้อเสนอเพื่อแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

- ควรมีบัญญัติแนวทางจัดการทรัพย์สินดิจิทัลและทรัพย์สินไม่มีตัวตน เช่น การเข้าถึง wallet การประเมินมูลค่า token หรือสิทธิในแพลตฟอร์ม

- กำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เช่น แนวทางการอนุมัติคำขอรับชำระหนี้ หรือการกำหนดค่าเลี้ยงชีพ

- เพิ่มระบบรายงานผลการจัดการทรัพย์สินต่อศาลและเจ้าหนี้เพื่อความโปร่งใสและตรวจสอบได้

- ปรับปรุงกระบวนการจำหน่ายทรัพย์สินให้มีมาตรฐานกลาง เช่น การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญอิสระการเปิดประมูลออนไลน์ และการเปิดเผยราคาต่อสาธารณะ

(๑๒) การขอรับชำระหนี้ควรปรับปรุงให้มีความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ และดำเนินการได้รวดเร็วที่สุด เช่น กรณีที่รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เพียงเล็กน้อย แต่เจ้าหนี้หลายราย และมีการโต้แย้งในชั้นขอรับชำระหนี้มากทั้งในชั้นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และชั้นศาล ย่อมไม่คุ้มค่าในทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ควรเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมให้เป็นโมฆะ และบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องขอการส่วน ไว้ในส่วนการจัดการทรัพย์สินด้วย

(๑๓) เห็นว่า ตามหลักการการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ ควรมีความโปร่งใส สะท้อนมูลค่าที่แท้จริงของทรัพย์สินนั้นตามราคาตลาด ดังนั้น เห็นควรให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ อาทิ การนำระบบอิเล็กทรอนิกส์/ออนไลน์ (e-auction)

เข้ามาในกระบวนการขายทอดตลาดทรัพย์สินลูกหนี้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มจำนวนผู้เข้าร่วม และเพิ่มมูลค่าทรัพย์สินตามการแข่งขันของผู้ร่วมประมูล รวมถึงลดต้นทุนในการเดินทางและลดเวลาในการดำเนินงาน และช่วยให้เกิดความโปร่งใส เนื่องจากสามารถเก็บข้อมูลไว้เป็นหลักฐานและตรวจสอบย้อนหลังได้

(๑๔) เห็นว่าตามมาตรา ๙๑/๑ ควรเป็นเรื่องอำนาจของศาลโดยตรง ไม่ควรกำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปเกี่ยวข้องเพราะเป็นดุลพินิจของศาล

(๑๕) ตามมาตรา ๑๐๖ ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าหากไม่ยื่นเอกสารเพิ่มเติมภายใน ๒ เดือน นับแต่วันตรึงคำขอรับชำระหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะพิจารณาจากเอกสารที่เจ้าหนี้ยื่นส่งได้เลย โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ต้องออกหมายเรียกให้เจ้าหนี้ยื่นส่งเอกสารอีก

(๑๖) เห็นว่าไม่เหมาะสม เห็นควรแก้ไขเรื่องการยื่นคำร้องขอเพิกถอนนิติกรรมตามมาตรา ๑๑๓ โดยไม่ต้องยื่นภายในกำหนดระยะเวลา ๑ ปีเนื่องจากในปัจจุบันคดีมีจำนวนมาก ไม่สามารถสอบสวนคู่ความได้ทันภายในกำหนด

(๑๗) มีข้อสังเกตในประเด็นดังต่อไปนี้

- ระยะเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้ ตามมาตรา ๙๐ กำหนดให้ เจ้าหนี้ซึ่งจะขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายจะเป็นเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือไม่ก็ตาม ต้องยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน ๒ เดือน นับแต่วันที่โฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หากล่วงเลยระยะเวลาดังกล่าวแล้วเจ้าหนี้มีได้ดำเนินการขอรับชำระหนี้ ก็อาจสิ้นสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้อีกต่อไป อย่างไรก็ตาม กลไกการบอกกล่าวหรือการแจ้งเตือนเกี่ยวกับการถูกพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายล้มละลาย มีเพียง ๒ ช่องทาง คือ โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันเท่านั้น โดยกฎหมายถือเป็นข้อสันนิษฐานว่า บุคคลทุกคนในราชอาณาจักรต้องทราบถึงการที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว ซึ่งเป็นปัญหาในทางปฏิบัติว่าเจ้าหนี้จำนวนมากทราบเรื่องดังกล่าวล่าช้าหรือพบข้อมูลใกล้เคียงกำหนดระยะเวลาตามกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ทันภายใน ๒ เดือนทั้งนี้ แม้กฎหมายจะเปิดช่องทางให้เจ้าหนี้ที่ไม่ยื่นภายในกำหนด ให้ไปใช้ช่องทางยื่นคำขออนุญาตโดยตรงต่อศาลตามมาตรา ๙๑/๑ เพื่อพิสูจน์ว่ามีเหตุสุดวิสัยและแสดงเหตุผลอันสมควร จึงเห็นควรเสนอขยายระยะเวลายื่นคำขอรับชำระหนี้ให้ยาวนานมากกว่า ๒ เดือน เพื่อให้ระยะเวลาเจ้าหนี้ในการเตรียมตัวเข้าสู่กระบวนการในคดีล้มละลาย เนื่องจากเป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นพิเศษไปกว่ากระบวนการทางกฎหมายปกติ และเสนอควรกำหนดให้การยื่นคำขอตามมาตรา ๙๑/๑ กระทำต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อนและให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจใช้ดุลพินิจส่งคำขอไปได้เลยเทียบเคียงกับกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายภายหลังศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้วในกรณีอื่น ๆ ซึ่งมักจะต้องเกิดประเด็นโต้แย้งต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขึ้นเสียก่อน แล้วจึงเสนอปัญหานั้นต่อศาลเพื่อให้ตรวจสอบคำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อีกทีหนึ่ง เพื่อเป็นการลดขั้นตอนที่มีความซับซ้อน และลดภาระในการพิจารณาได้สวนคำร้องขอของศาลตามมาตรา ๙๑/๑ ด้วย

- การขยายระยะเวลายื่นขอรับชำระหนี้ ตามมาตรา ๙๑/๑ วรรคหนึ่ง กำหนดให้นำเหตุสุดวิสัยมาเป็นเงื่อนไขในการยื่นคำขอรับชำระหนี้ที่ไม่อาจยื่นได้ทันภายในกำหนดเวลา ซึ่งตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา จะถือเคร่งครัดว่า แม้จะมีเหตุการณ์พิเศษและเหตุสุดวิสัย เจ้าหนี้ก็ต้องขอขยายระยะเวลาภายในระยะเวลาที่สมควร มิใช่ขอให้เวลาล่วงเลยมานานแล้วเพิ่งมาขอขยาย เป็นการสะท้อนถึงการตีความที่เคร่งครัดทำให้เกิดปัญหาว่ามีเจ้าหนี้ยื่นคำร้องตามบทบัญญัติดังกล่าวต่อศาลเป็นจำนวนมาก แต่ไม่ได้รับการอนุญาต โดยมีเหตุผลในการวินิจฉัยแตกต่างกันไปแต่ละคดี เช่น ตามคำร้องของผู้ร้องไม่ปรากฏเหตุสุดวิสัยที่ไม่อาจยื่นคำขอรับชำระหนี้ได้ภายในกำหนดเวลา หรือเหตุที่อ้างตามคำร้องไม่ใช่เหตุสุดวิสัย เป็นต้น ทั้งยังส่งผลให้เจ้าหนี้มีภาระการพิสูจน์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการยากสำหรับเจ้าหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งไม่ได้มีความรู้ความคุ้นเคยกับกระบวนการ

ตีความทางกฎหมาย ดังนั้น จึงเสนอควรเพิ่มเติมคำนิยามของเหตุสุดวิสัยในบริบท มาตรา ๙๑/๑ ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่าหมายถึงในกรณีใดดังเช่นที่นิยามไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อที่จะได้ไม่เกิดปัญหาในการตีความที่ต้องไปเทียบเคียงกฎหมายอื่น และเป็นบรรทัดฐานให้เจ้าหน้าที่เพื่อประกอบการยื่นคำร้องตามบทบัญญัติดังกล่าว

- มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการนับระยะเวลาตามมาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๑๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายในระยะเวลา (...) ปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายหรือภายหลังจากนั้น” ถ้อยคำดังกล่าวมิได้แสดงให้เห็นชัดแจ้งว่า (๑) ระยะเวลา ๑ ปีตามมาตรา ๑๑๔ (๒) ระยะเวลา ๓ เดือนตามมาตรา ๑๑๕ วรรคหนึ่ง และ (๓) ระยะเวลา ๑ ปีตามมาตรา ๑๑๕ วรรคสอง ควรเริ่มนับจากเวลาใด โดยอาจก่อให้เกิดความไม่แน่นอนและทำให้เกิดความคลุมเครือในการนับระยะเวลาที่ถูกต้องตามบทบัญญัติดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาศาลฎีกา สามารถตีความได้ว่า คำว่า “ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย” หมายถึง ก่อนระยะเวลาที่มีการยื่นฟ้องตามมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ หรือก่อนยื่นคำขอให้ล้มละลายตามมาตรา ๘๘ และมาตรา ๘๙ ซึ่งมีใช้ก่อนวันที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานศาลพิพากษาให้จำเลยล้มละลาย และในส่วนของคำว่า “ภายหลังจากนั้น” หมายถึง ระยะเวลาภายหลังจากการขอให้ล้มละลายจนถึงก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งมีได้หมายความว่ารวมถึงหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เพราะเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ อำนาจในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ตกอยู่ภายใต้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียวตามมาตรา ๒๒ จึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงถ้อยคำในบทบัญญัติมาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๑๕ ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นตามแนวทางการพิพากษาดังกล่าว

๔.๑๑.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๖ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑๑

๔.๑๒ ท่านเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๕ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หมวด ๖ อำนาจศาล และกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย หมวด ๗ การสอบสวนและบทกำหนดโทษ และหมวด ๘ บทบัญญัติเบ็ดเสร็จตามมาตรา ๑๓๙ - ๑๘๑ มีความชัดเจนเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร

๔.๑๒.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๒๘ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๕๔ มีความเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๕ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หมวด ๖ อำนาจศาลและกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย หมวด ๗ การสอบสวนและบทกำหนดโทษ และหมวด ๘ บทบัญญัติเบ็ดเสร็จตามมาตรา ๑๓๙ - ๑๘๑ มีความชัดเจนและเหมาะสม โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) อาจพิจารณากำหนดบทบัญญัติกรณีลูกหนี้ซ่อนเร้นหรือยักยอกทรัพย์สินให้ได้รับบทลงโทษที่เข้มงวดมากขึ้น

๔.๑๒.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๒๕ มีความเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๕ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หมวด ๖ อำนาจศาลและกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย หมวด ๗ การสอบสวนและบทกำหนดโทษ และหมวด ๘ บทบัญญัติเบ็ดเสร็จตามมาตรา ๑๓๙ - ๑๘๑ ไม่มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) ควรกำหนดเรื่องอายุความกรณีการกระทำความผิดในทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลายให้ชัดเจน

(๒) มาตรา ๑๗๙ (๔) ค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สิน และสำหรับทรัพย์สินที่ไม่มีการขายหรือจำหน่าย และค่าธรรมเนียมการประนอมหนี้ให้เทียบเคียงกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ดังนั้นค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สินและค่าธรรมเนียมในการประนอมหนี้กำหนดให้ร้อยละสองของเงินสุทธิที่รวบรวมได้ส่วนค่าธรรมเนียมทรัพย์สินที่ไม่มีการขายหรือจำหน่ายให้งดเรียกเก็บค่าธรรมเนียม

(๓) ควรให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจในการจับกุม การสืบสวน การสอบสวน และฟ้องคดีได้เอง เพราะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีความรู้ความสามารถอยู่แล้ว ซึ่งอาจกำหนดวิธีการแนวทางไว้ในกฎกระทรวง เนื่องจากการให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไปแจ้งความร้องทุกข์และให้พนักงานอัยการฟ้องคดีให้ทำให้เกิดความล่าช้า เพราะพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญมากไปกว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และโดยปกติความผิดตามกฎหมายล้มละลายจะมีพยานหลักฐานที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ชัดเจน ซึ่งอาจกำหนดค่าตอบแทนในการดำเนินการจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่รวบรวมได้

(๔) หมวด ๗ การสอบสวนและกำหนดโทษ มาตรา ๑๖๐ พบว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีความสามารถที่จะเป็นเจ้าพนักงานสอบสวน กระทำการสอบสวนตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้สมควรต้องระบุหรือแก้ไขกฎหมายให้เจ้าพนักงานอัยการเข้าทำหน้าที่แทน หรือกำหนดให้ส่งไปยังพนักงานอัยการให้เป็นผู้สอบสวนแทนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์โดยกำหนดให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

(๕) มีข้อเสนอเพื่อแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

- หมวด ๕ ควรเพิ่มระบบรายงานผลการจัดการทรัพย์สิน และกลไกตรวจสอบภายนอก
- หมวด ๖ ควรกำหนดกรอบเวลาพิจารณาคดี และพัฒนาระบบดิจิทัลสำหรับการดำเนินคดี
- หมวด ๗ ควรขยายบทกำหนดโทษให้ครอบคลุมพฤติกรรมยุคใหม่ และสร้างฐานข้อมูลผู้กระทำความผิดซ้ำ
- หมวด ๘ ควรเพิ่มบทบัญญัติรองรับการล้มละลายสมัครใจ และเชื่อมโยงกับกฎหมายร่วมสมัยอื่นๆ

(๖) ควรกำหนดอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ภายหลังการปลดจากล้มละลายโดยผล ของกฎหมายให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยอาจกำหนดให้กรณีที่มีการดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการรวบรวมและจัดการ กิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ยังไม่แล้วเสร็จ ก็ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(๗) ควรเพิ่มบทบัญญัติให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถมอบหมายให้ภาคเอกชนสามารถดำเนินการงานบางอย่างแทนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ เช่น การตรวจสอบสภาพทรัพย์สิน การประเมินราคาทรัพย์สิน การดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สิน ทั้งนี้ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(๘) เห็นว่าควรพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและธุรกิจปัจจุบัน เพื่อให้กระบวนการล้มละลายมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

(๙) ควรปรับโทษตามยุคสมัย

(๑๐) กรณีลูกหนี้ปกปิดทรัพย์สินควรเป็นเรื่องโทษทางอาญา

(๑๑) ในส่วนของการดำเนินคดีอาญาให้เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน

(๑๒) ไม่เหมาะสม เห็นควรแก้ไขเรื่องค่าธรรมเนียมโดยให้เทียบตามตาราง ๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและพาณิชย์ส่วนการดำเนินคดีอาญาให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถขอให้พนักงานอัยการดำเนินคดีแทนได้

๔.๑๒.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๑๑ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๒๑

๔.๑๓ ท่านเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๓/๑ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ มีความชัดเจนเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร

๔.๑๓.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๓๒ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๖๒ มีความเห็นว่บทบัญญัติในหมวด ๓/๑ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ มีความชัดเจนและเหมาะสม โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ มาตรา ๙๐/๔๒ มีข้อดีในเชิงประสิทธิภาพ เนื่องจากช่วยให้การจัดทำและดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการสามารถดำเนินไปได้โดยไม่ติดขัดขั้นตอนตามกฎหมายอื่น อันเป็นการลดความล่าช้าในกระบวนการ อย่างไรก็ตาม บทบัญญัตินี้ดังกล่าวอาจก่อให้เกิดข้อจำกัดในด้านการคุ้มครองสิทธิของผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุน ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างการส่งเสริมการฟื้นฟูกิจการกับการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้มาตรา ๙๐/๔๒ มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เห็นควรพิจารณากำหนดกลไกหรือมาตรการกำกับดูแลเพิ่มเติม เช่น กำหนดให้มีการรายงานและเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญต่อผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนที่อยู่ในระหว่างกระบวนการฟื้นฟูกิจการ และกำหนดขอบเขตและระยะเวลาของการยกเว้นกฎหมายอื่นให้ชัดเจน เพื่อสร้างความเป็นธรรมและคุ้มครองผู้ถือหุ้นหรือผู้มีส่วนได้เสีย

(๒) บทบัญญัติในหมวด ๓/๑ เหมาะสมในฐานะกรอบกฎหมายสำหรับการฟื้นฟูกิจการ แต่ยังคงขาดความชัดเจนและรายละเอียดเชิงปฏิบัติ การแก้ไขเพิ่มเติมควรมุ่งเน้นให้ขั้นตอนและเกณฑ์การอนุมัติแผนฟื้นฟูชัดเจน การใช้เทคโนโลยีและสื่ออิเล็กทรอนิกส์รองรับ ระบบติดตามและรายงานความคืบหน้าอย่างโปร่งใส

(๓) ชัดเจนเหมาะสม แต่ควรเพิ่มอำนาจศาลในการพิจารณาถึงความสำเร็จในการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการตั้งแต่ขั้นตรวจริบคำร้องให้ชัดเจน และให้อำนาจศาลเรียกให้คู่ความส่งเอกสารที่ต้องการเพื่อพิจารณาในการรับคำร้องแต่ต้น

(๔) เห็นว่า บทบัญญัติในหมวด ๓/๑ กระบวนการเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ มีการกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนไว้อย่างเหมาะสมพอสมควร ควรมีผู้เชี่ยวชาญการให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางต่างๆ ให้กับลูกหนี้เพิ่มมากขึ้น

(๕) ในภาพรวมมีความชัดเจนเหมาะสมแล้ว ทั้งนี้ เกี่ยวกับหนี้ของลูกหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากลูกหนี้ยื่นคำร้องขอต่อศาลในการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งตกอยู่ภายใต้สถานะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) แต่มีขึ้นอยู่ก่อนศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน กฎหมายไม่ควรห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ต่อศาลเพื่อเรียกร้องหนี้ดังกล่าว และไม่ควรถูกกำหนดให้เจ้าหนี้จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลล้มละลายก่อน

๔.๑๓.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๓ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๒๕ มีความเห็นว่บทบัญญัติในหมวด ๓/๑ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ไม่มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) ควรมีบทบัญญัติให้เจ้าหนี้ผู้ให้กู้ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ(DIP financing) มีสิทธิเหนือเจ้าหนี้เดิมบางประการ เพื่อจูงใจให้เจ้าหนี้สถาบันการเงินเข้ามาสนับสนุนทางการเงิน ควรมีบทบัญญัติให้ศาลตั้งผู้บริหารแผนอิสระที่ไม่ใช่คู่ขัดแย้งกับเจ้าหนี้/ลูกหนี้และควรกำหนดกรอบเวลาแผนให้สั้นลง

(๒) นิติบุคคลที่ควรได้รับการฟื้นฟูกิจการควรมีขนาดใหญ่พอสมควร ดังนั้น จำนวนหนี้ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการขอฟื้นฟูกิจการจึงควรปรับให้สูงขึ้น และกำหนดให้ปรับเปลี่ยนได้โดยการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในอนาคต และเพิ่มอำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการควบคุม

ตรวจสอบการฟื้นฟูกิจการโดยเฉพาะกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการฟื้นฟูกิจการมิได้เป็นไปโดยสุจริต และแผนฟื้นฟูกิจการควรกำหนดค่าใช้จ่ายให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อดำเนินการตามภารกิจดังกล่าวโดยอาจว่าจ้างบุคคลภายนอกดำเนินการแทนได้

(๓) การอนุมัติแผนฟื้นฟูโดยเจ้าหนี้ซึ่งอาจเล็งเห็นผลประโยชน์ของเจ้าหนี้เท่านั้น เช่น ผลประโยชน์ทางบัญชี ฯลฯ โดยไม่ได้พิจารณา ตามความสามารถของลูกหนี้กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับแผนฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยจึงไม่สำเร็จหรือสำเร็จได้ยาก

(๔) มีข้อเสนอเพื่อแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

- ควรแยกกลไกฟื้นฟูสำหรับ SME และบุคคลธรรมดา
- ควรกำหนดมาตรฐานกลางสำหรับผู้ทำแผน เช่น การขึ้นทะเบียน การอบรม และ

การตรวจสอบคุณภาพแผน

- ควรเพิ่มกลไกการมีส่วนร่วมของเจ้าหนี้รายย่อย เช่น การถ่วงน้ำหนักเสียง หรือการคุ้มครองสิทธิในการประชุมเจ้าหนี้

- ควรปรับปรุงกระบวนการให้รวดเร็วและยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการยื่นคำร้องและประชุมเจ้าหนี้

(๕) นิติบุคคลที่ควรได้รับการฟื้นฟูกิจการควรมีขนาดใหญ่พอสมควร ดังนั้น จำนวนหนี้ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการขอฟื้นฟูกิจการจึงควรปรับให้สูงขึ้น และกำหนดให้ปรับเปลี่ยนได้โดยการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในอนาคต และเพิ่มอำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการควบคุมตรวจสอบการฟื้นฟูกิจการ โดยเฉพาะกรณีที่มีข้อสงสัยว่าการฟื้นฟูกิจการมิได้เป็นไปโดยสุจริต และแผนฟื้นฟูกิจการควรกำหนดค่าใช้จ่ายให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพื่อดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว โดยอาจว่าจ้างบุคคลภายนอกดำเนินการแทนได้

นอกจากนี้ ควรเพิ่มเงื่อนไขในการพิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยแผนตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๙๐/๕๘ ให้สอดคล้องกับที่มีการกำหนดไว้ในบทบัญญัติของประเทศต่าง ๆ และแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทย ซึ่งได้แก่ แผนไม่ขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย แผนได้ดำเนินการโดยสุจริต แผนมีโอกาสสำเร็จได้ แผนไม่เลือกปฏิบัติ เป็นต้น รวมทั้งควรให้มีการแก้ไข มาตรา ๙๐/๗๐ วรรคสอง ในกรณีที่ระยะเวลาดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลง แต่การฟื้นฟูกิจการไม่เป็นผลสำเร็จตามแผนและศาลไม่เห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลายให้แก้ไขจาก “ให้มีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ” เป็น “ให้มีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ” เพื่อให้แผนฟื้นฟูกิจการสิ้นความผูกพัน และเจ้าหนี้ ลูกหนี้ กลับไปผูกพันกันตามมูลหนี้เดิมซึ่งจะมีผลดีกว่าการที่ให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการที่มีผลให้เจ้าหนี้ ลูกหนี้ ยังคงต้องผูกพันตามแผนฟื้นฟูกิจการตามมาตรา ๙๐/๗๕ ทั้ง ๆ ที่ลูกหนี้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนให้เป็นผลสำเร็จได้

(๖) กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการยังขาดความชัดเจนและยืดหยุ่น การปรับปรุงขั้นตอนให้ชัดเจน ครอบคลุมทั้งบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล รวมทั้งควรมีการดำเนินการที่ง่ายและรวดเร็ว เพราะ SME ส่วนใหญ่ไม่สามารถรอกระบวนการยาวนานได้อาจทำให้กลายเป็นเครื่องมือของลูกหนี้รายใหญ่และไม่มีความสามารถในการดำเนินการที่มีค่าใช้จ่ายสูง เช่น การจ้างที่ปรึกษาทางการเงิน หรือกฎหมายได้เพราะบางครั้ง SME ก็ขาดองค์ความรู้ในเรื่องเหล่านี้ที่จะดำเนินการด้วยตนเองได้พร้อมสนับสนุนเทคโนโลยีจะ ช่วยให้ฟื้นฟูกิจการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๗) เห็นว่าขั้นตอนซับซ้อนกินเวลานาน ควรปรับให้ยืดหยุ่น

(๘) ตามมาตรา ๙๐/๔๒ ระยะเวลาดำเนินการตามแผนฟื้นฟูกิจการไม่เกิน ๕ ปี และสามารถขยายได้มากที่สุด ๒ ครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๑ ปี ในทางปฏิบัติระยะเวลาดังกล่าวอาจไม่เพียงพอ

เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจที่ซับซ้อน จึงมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการให้ความยืดหยุ่นมากขึ้นในการขยายระยะเวลาการดำเนินการตามแผนและการแก้ไขแผนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

(๙) ในการฟื้นฟูกิจการเจ้าหนี้ภาษีอากรได้รับความคุ้มครองในกระบวนการฟื้นฟูกิจการต่ำกว่าความคุ้มครองที่ได้รับในกระบวนการล้มละลาย เนื่องจากศาลฎีกาวินิจฉัยว่าหนี้ภาษีอากรซึ่งไม่อาจหลุดพ้นได้ในคดีล้มละลายนั้น กลายเป็นหนี้ที่อาจหลุดพ้นได้ในคดีฟื้นฟูกิจการ รวมถึง การปรับลดยอดหนี้ในมูลหนี้ภาษีอากรลงหรือการจัดกลุ่มเจ้าหนี้ในมูลหนี้ภาษีอากรแยกไว้อีกกลุ่มต่างหาก ทำให้เจ้าหนี้มูลหนี้ภาษีอากรได้รับชำระหนี้้น้อยมาก หรืออาจไม่ได้รับเลย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศได้

(๑๐) ไม่เห็นด้วย เห็นควรทบทวนระยะเวลาตามแผนเป็น ๑๐ ปี

(๑๑) ในบางมาตรา เช่น มาตรา ๙๐/๒๕ และมาตรา ๙๐/๔๖ ที่กำหนดยกเว้นกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง อาจพิจารณาเพิ่มอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ครอบคลุมกระบวนการเหล่านั้นด้วย เช่น กระบวนการการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทมหาชน จำกัด โดยหากไม่กำหนดให้ครอบคลุมจะทำให้เกิดความสับสนและไม่สอดคล้องในทางกฎหมายและวิธีปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๑๒) ไม่เหมาะสม เห็นควรแก้ไขเรื่องการให้บุคคลธรรมดาสามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้

(๑๓) มาตรา ๙๐/๑ ลูกหนี้ หมายถึง ลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งปัจจุบันมี กฎกระทรวงเพียงฉบับเดียว คือ กฎกระทรวงกำหนดให้นิติบุคคลอื่นเป็นลูกหนี้ในกระบวนการฟื้นฟู กิจการและกำหนดหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการประกอบกิจการของลูกหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๗ กำหนดให้สหกรณ์เครดิตยูเนียน สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ แสดงให้เห็นว่ากฎหมายเปิดช่องให้เฉพาะลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด และสหกรณ์เครดิตยูเนียนจำกัด ที่สามารถยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการได้ ขณะที่หลักกฎหมายสากลในประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักรและเยอรมัน จะเปิดโอกาสให้องค์กรธุรกิจรวมถึงห้างหุ้นส่วนสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

๔.๑๓.๓ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๗ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑๓

**๔.๑๔ ท่านเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๓/๒ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความชัดเจนเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด หรือควรแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร**

๔.๑๔.๑ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๒๘ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๕๔ มีความเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๓/๒ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความชัดเจนและเหมาะสม โดยมีความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) เห็นว่า บทบัญญัติในหมวด ๓/๒ กระบวนการเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีการกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนไว้อย่างเหมาะสมพอสมควร ควรมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางต่างๆ ให้กับลูกหนี้เพิ่มมากขึ้น

(๒) เห็นว่าเหมาะสม แต่ควรลดขั้นตอนเอกสารและใช้เทคโนโลยีมากขึ้น

๔.๑๔.๒ มีผู้ตอบคำถามจำนวน ๑๖ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๓๑ มีความเห็นว่าบทบัญญัติในหมวด ๓/๒ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไม่มีความเหมาะสม โดยมีความคิดเห็น ดังนี้

(๑) มีข้อสังเกตเกี่ยวกับบทนิยามของลูกหนี้ตามมาตรา ๙๐/๙๑ ซึ่งกำหนดให้ต้องเป็นธุรกิจที่ขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับสำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) หรือที่จดทะเบียนกับหน่วยงานอื่นของรัฐ ว่าอาจพิจารณาปรับปรุงให้ชัดเจนว่าการจดทะเบียนอื่นกับรัฐนั้นมีความหมายครอบคลุมเพียงใด สามารถเป็นการจดทะเบียนหรือขึ้นทะเบียนเป็นกิจการหรือหน่วยทางธุรกิจที่ชัดเจนตามกฎหมายใด ๆ ก็ได้หรือไม่ เช่น จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม หรือมีทะเบียนพาณิชย์ เป็นต้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่ากิจการในลักษณะ start-ups และ SMEs ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับ สสว. สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามหมวด ๓/๒ ได้หรือไม่ เนื่องจากกลุ่มธุรกิจเหล่านี้น่าจะเป็นเป้าประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งจะแก้ไขสถานะทางการเงินของภาคธุรกิจขนาดเล็กให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้แทนการล้มละลาย

(๒) หมวด ๓/๒ ถือว่ามี เจตนารมณ์ที่เหมาะสม ในการช่วยเหลือ SMEs ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของเศรษฐกิจ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านความชัดเจนและการปฏิบัติจริง หากแก้ไขเพิ่มเติมให้มีเกณฑ์กำหนดชัดเจน ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเต็มรูปแบบ ลดขั้นตอน และเพิ่มการกำกับตรวจสอบ จะช่วยให้กระบวนการฟื้นฟู SMEs มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นประโยชน์แท้จริงต่อทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้

(๓) ควรแก้ไขเพิ่มเติม ลดจำนวนหนี้และลดขั้นตอนการนับเสียงลงมติในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการได้

(๔) ควรปรับเปลี่ยนให้ลูกหนี้ดำเนินการได้โดยสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้น

(๕) เนื่องจากแผนฟื้นฟูกิจการจะต้องได้รับความเห็นชอบของเจ้าหนี้มิใช่พิจารณาจากความสามารถของลูกหนี้ทำให้การฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่อาจประสบความสำเร็จได้ควรย่นให้ศาลเป็นผู้พิพากษาแผนฟื้นฟูโดยเฉพาะลูกหนี้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมลูกหนี้จะได้รับการพิจารณาตามความสามารถและเป็นธรรม

(๖) มีความเห็นว่ายังไม่มี ความชัดเจน

(๗) ในการร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรเปิดโอกาสให้มีการร้องขอทั้งในกรณีที่ลูกหนี้ตกลงกับเจ้าหนี้ได้แล้ว และมีแผนฟื้นฟูกิจการ พร้อมกับคะแนนเสียง กับกรณีที่ลูกหนี้ยังไม่ได้ทำแผนฟื้นฟูกิจการแต่มายื่นคำร้องเพื่อขอรับสถานะการพักชำระหนี้ และควรกำหนดให้มีเจ้าพนักงานหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือให้คำแนะนำในการยื่นคำร้องของลูกหนี้ตลอดจนการดำเนินการตามแผน เพื่อให้ลูกหนี้ดำเนินการได้โดยสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากส่วนใหญ่ติดปัญหาเรื่องการประชุมและทำข้อตกลงกับเจ้าหนี้ก่อนที่จะมาขอฟื้นฟูกิจการ เพราะลูกหนี้มักจะผ่านการทำสัญญาเจรจาปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับสถาบันการเงินมาบ้างแล้ว จึงยากที่จะตกลงกันได้ ทำให้มีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการตามหมวด ๓/๒ น้อยมาก

(๘) เห็นว่ากระบวนการพิจารณาสำหรับลูกหนี้ที่เป็น SME ยังซับซ้อนและไม่สอดคล้องกับสภาพธุรกิจปัจจุบัน ควรปรับให้ชัดเจน เข้าใจง่าย และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีพร้อมมีแนวทางช่วยเหลือด้านคำปรึกษาทางธุรกิจและการเงิน เพื่อให้การฟื้นฟู SME มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

(๙) ควรแก้ไขเรื่องจำนวนทุนทรัพย์ เพื่อให้ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติด้านจำนวนหนี้ขั้นต่ำในบางกรณี หรือปรับเกณฑ์ให้ยืดหยุ่นมากขึ้นเพื่อให้ธุรกิจขนาดเล็กที่มีปัญหาทางการเงินชั่วคราวสามารถเข้าสู่กระบวนการได้

(๑๐) ไม่เห็นด้วย กระบวนการเป็นไปโดยยาก เนื่องจากลูกหนี้ต้องมีแผนฟื้นฟูกิจการแนบไปพร้อมกับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

(๑๑) เห็นว่าควรยกเลิก เนื่องจากไม่มีการใช้ในการบังคับ โดยนิติบุคคลจะเป็นการดำเนินการตามหมวด ๓/๑ เป็นส่วนใหญ่

(๑๒) ไม่เหมาะสม เห็นควรแก้ไข โดยการกำหนดให้กระชับและดำเนินการให้รวดเร็ว เพื่อและลดค่าใช้จ่ายในการจัดทำแผนของ SME

(๑๓) มีข้อสังเกตในประเด็นดังต่อไปนี้

- ข้อจำกัดเรื่องการขึ้นทะเบียนของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม (“SMEs”) ตามมาตรา ๙๐/๙๑ กำหนดว่า ลูกหนี้ SMEs ที่จะสามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ จะต้องเป็นลูกหนี้ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือจดทะเบียนกับหน่วยงานรัฐเท่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐมีข้อมูลเพื่อนำไปส่งเสริมสังคมวิสาหกิจ แต่การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวอาจเป็นการจำกัดสิทธิของลูกหนี้ เนื่องจากในความเป็นจริง SMEs ส่วนใหญ่มักไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานรัฐ ทำให้ขาดโอกาสที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามเงื่อนไขนี้ และกลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการแก้ปัญหาหนี้สินของ SMEs ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ที่มีจำนวนหนี้เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้

- การกำหนดจำนวนหนี้เป็นเงื่อนไขให้ลูกหนี้เป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม (“SMEs”) เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา ๙๐/๙๒ เป็นการไม่เปิดโอกาสให้ลูกหนี้ที่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการโดยอาศัยหมวด ๓/๒ ได้ จึงเห็นว่าควรปรับจำนวนหนี้โดยขยายมูลหนี้ให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจปัจจุบันและครอบครัวธุรกิจ SMEs ที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้มากขึ้น เพราะในธุรกิจ SMEs ที่มีมูลหนี้ ๓๐ - ๕๐ ล้าน หากจะขอฟื้นฟูกิจการต้องกลับไปใช้กระบวนการเต็มรูปแบบ ที่ต้องมีการตั้งผู้ทำแผนซึ่งจะใช้ระยะเวลาดำเนินการที่นานกว่า

- การเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการตามหมวด ๓/๒ โดยกำหนดเพียงกระบวนการในรูปแบบเดียวที่ลูกหนี้จะต้องตกลงแผนกับเจ้าหนี้ให้ได้ก่อนที่จะเข้ากระบวนการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งเป็นหลักการกระบวนการฟื้นฟูกิจการแบบเร่งรัด (Prepackaged Bankruptcy) ของประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ต้องยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการพร้อมแผนฟื้นฟูที่ผ่านการเห็นชอบจากเจ้าหนี้ไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมด ทำให้เกิดภาระกับลูกหนี้ SMEs ที่ต้องนัดประชุมเจ้าหนี้ด้วยตนเองโดยไม่มีสภาพบังคับตามกฎหมายที่จะบังคับเจ้าหนี้ทั้งหมดให้เข้าประชุมได้ ถ้าไม่สามารถตกลงเกี่ยวกับแผนได้ ทำให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการไม่ประสบผลสำเร็จตั้งแต่ขั้นตอนก่อนยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการ

จากข้อสังเกตข้างต้น หากลูกหนี้ไม่สามารถตกลงเกี่ยวกับแผนกับเจ้าหนี้ได้ ควรมีกระบวนการที่ยืดหยุ่น เช่น การกำหนดให้สามารถยื่นแผนภายหลังศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแล้ว และควรเปิดโอกาสให้ลูกหนี้ได้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการที่ขั้นตอนในการทำแผนที่ไม่ยุ่งยาก โดยศาลอาจแต่งตั้งบุคคลหรือหน่วยงานกลางผู้ให้ความช่วยเหลือในการทำแผน การทำข้อตกลงระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ และควบคุมดูแลให้ลูกหนี้ในการปฏิบัติตามแผน เนื่องจากลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีข้อจำกัดในเรื่องความรู้ความสามารถและแหล่งเงินทุนในการจ้างผู้ทำแผนมืออาชีพ ทั้งนี้ จะทำให้กระบวนการฟื้นฟูเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีผู้มีความรู้ความสามารถให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ เช่น กฎหมายประเทศญี่ปุ่นที่กำหนดให้ลูกหนี้เป็นผู้ควบคุมทรัพย์สินต่อไป โดยศาลอาจแต่งตั้งตัวแทนในการฟื้นฟูกิจการ เพื่อทำหน้าที่สืบสวนเกี่ยวกับสถานะของทรัพย์สินรายได้ของลูกหนี้ ช่วยเหลือศาลในการประเมินค่าของสิทธิเรียกร้อง หรือให้คำแนะนำในการเตรียมแผน

๔.๑๔.๓ มีผู้ไม่ตอบคำถามจำนวน ๘ ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑๕

#### ๔.๑๕ ความคิดเห็นอื่นๆ (หากมี)

๑. ในกรณีบริษัทที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการหรือกระบวนการล้มละลาย มีการออกหุ้นกู้ (ทั้งที่เป็นหุ้นกู้มีหลักประกันหรือไม่มีหลักประกัน) ควรมีบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อรองรับอำนาจผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้มีอำนาจกระทำการในนามของตนเองได้เพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นกู้ทั้งปวง ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีฟื้นฟูกิจการ หรือคดีล้มละลายของผู้ถือหุ้นกู้นั้น โดยให้การกระทำของผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ถือว่าเป็นการกระทำของผู้ถือหุ้นกู้โดยตรง อย่างไรก็ตาม ต้องไม่ตัดสิทธิผู้ถือหุ้นกู้ที่จะดำเนินการในนามของตนเอง ซึ่งอาจกำหนดขอบอำนาจของผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ในแต่ละกระบวนการให้ชัดเจน เช่น

- การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย หมายรวมถึง อำนาจในการสละสิทธิหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาในทางจำหน่ายสิทธิ ประมูลซื้อทรัพย์สิน วางเงินค่าใช้จ่ายในคดี รับหนังสือ บังคับคดีแทน ยื่นคำร้อง คำแถลงในคดี ถอนคำขอรับชำระหนี้ คัดถ่ายเอกสารในสำนวนคดี ตรวจสำนวนคดียึดทรัพย์สิน ตรวจรับรองบัญชี ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาวางเงินค่าขายทอดตลาด ยื่นคำขอรับชำระหนี้ รับหนังสือโอนกรรมสิทธิ์ ตรวจคำขอรับชำระหนี้ และรับเอกสารสิทธิ รับเงิน เข้าร่วมประชุมและออกเสียงในที่ประชุมเจ้าหนี้ประนีประนอมยอมความ

- การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีฟื้นฟูกิจการ หมายรวมถึง อำนาจในการสละสิทธิหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาในทางจำหน่ายสิทธิ เข้าร่วมประชุมและออกเสียงในที่ประชุมเจ้าหนี้

๒. ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ ควรมีบทบัญญัติกำหนดรายละเอียดหรือขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของลูกหนี้หลังศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามามีอำนาจจัดการแทน ว่าสามารถดำเนินการใดได้บ้างให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้และกฎหมายบริษัท เช่น การปฏิบัติการให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการจัดประชุมสามัญประจำปีผู้ถือหุ้นเพื่อบูณามติงบการเงินซึ่งกฎหมายบังคับให้ต้องผ่านมติที่ประชุม หรืออำนาจในการแต่งตั้งกรรมการบริษัท ในกรณีที่ว่างลง เป็นต้น

๓. กรณีที่บริษัทเมื่อเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ ผู้ถือหุ้นไม่มีสิทธิโหวตเพื่อจัดการบริษัท มีเพียงสิทธิที่จะได้รับเงินปันผล ควรมีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการกรณีกิจการที่ต้องอาศัยมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นไว้ให้ชัดเจน รวมถึงควรพิจารณากำหนดหน้าที่การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการให้ผู้ถือหุ้นทราบ แม้ผู้ถือหุ้นจะไม่มีสิทธิในการตัดสินใจในการดำเนินการระหว่างฟื้นฟูกิจการ แต่ควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการอย่างเพียงพอ ซึ่งจะเป็นกลไกหนึ่งในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนได้อีกด้วย ทั้งนี้ อาจพิจารณาให้สิทธิผู้ถือหุ้นในการให้ความเห็น หรือโต้แย้งการทำธุรกรรมที่มีนัยสำคัญ หรือกรณีพบการกระทำที่อาจไม่เป็นธรรมซึ่งอาจทำให้บริษัทได้รับความเสียหาย รวมทั้ง การเพิ่มช่องทางให้ผู้ถือหุ้นสามารถที่จะสอบถามข้อมูลจากผู้ทำแผน หรือผู้บริหารแผนได้โดยตรง เช่น การจัดประชุม หรือด้วยวิธีการอื่น ๆ ที่เหมาะสม เป็นต้น เนื่องจากกรณีบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีการระดมทุนจากประชาชนเป็นวงกว้าง ผู้ถือหุ้นของบริษัทก็มีจำนวนมากและหลากหลาย กลไกการเปิดเผยข้อมูลและการตรวจสอบการดำเนินงานของผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ระหว่างที่บริษัทอยู่ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการจึงมีความสำคัญ

๔. กระบวนการรวบรวมทรัพย์สินและตรวจสอบหนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้ซึ่งเป็นบริษัทเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ กระบวนการต่าง ๆ ภายใต้กฎหมายย่อมครอบคลุมเฉพาะทรัพย์สินของลูกหนี้ ไม่รวมถึงบริษัทย่อยของลูกหนี้ หากมีการโอนทรัพย์สินไปยังบริษัทย่อยก่อนเข้ากระบวนการ อาจเป็นการเอาเปรียบเจ้าหนี้ทั้งหลาย จึงควรมีกระบวนการป้องกันหรือตรวจสอบอย่างไรหรือไม่

๕. การพิจารณาหนี้เพื่อใช้สิทธิความเป็นเจ้าหนี้ในการดำเนินการภายใต้กฎหมาย และการตรวจสอบหนี้เพื่อป้องกันการใช้สิทธิเข้าสู่กระบวนการโดยไม่สุจริต หรือการสร้างหนี้ปลอมในการเข้าสู่กระบวนการเพื่อใช้ประโยชน์จากการพักชำระหนี้ (automatic stay) เช่น กรณีลูกหนี้ซึ่งเป็นบริษัทโอนหรือให้กู้ยืมเงินแก่บริษัทย่อยเพื่อนำเงินไปซื้อหนี้ของลูกหนี้และเข้ารับโอนสิทธิเรียกร้องในฐานะเจ้าหนี้ เพื่อใช้สิทธิออกเสียงแต่งตั้งผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน และอนุมัติแผนฟื้นฟูกิจการ หรือกรณีที่อาจมีการตกแต่งงบการเงินเพื่อให้เป็นหนี้อันไม่เป็นความจริง เป็นต้น ทั้งนี้ แม้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบหนี้ แต่อาจไม่ครอบคลุมการโอนหนี้ก่อนเข้าสู่กระบวนการ และบางกรณีอาจไม่สามารถตรวจสอบความแท้จริงของมูลหนี้ได้ ซึ่งอาจส่งผลเป็นการเอาเปรียบเจ้าหนี้รายอื่น จึงอาจพิจารณาปรับปรุงกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยอาจพิจารณากฎหมายต่างประเทศเป็นข้อมูลประกอบ เช่น Bankruptcy Abuse Prevention and Consumer Protection Act of ๒๐๐๕ ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการกำหนดเงื่อนไขที่ทำให้การพักชำระหนี้ไม่เกิดขึ้นสำหรับลูกหนี้ที่มีพฤติกรรมยื่นคำขอหลายครั้ง (serial filing) หรือทำให้การพักชำระหนี้สิ้นสุดลงทันทีจากการกระทำบางประการของลูกหนี้ รวมทั้งเปิดช่องให้เจ้าหนี้ยื่นคำร้องขอให้การพักชำระหนี้สิ้นสุดลง เป็นต้น

๖. ควรจัดตั้งกองทุนเพื่อการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ ฯ ขึ้น โดยมีรายได้จากค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ในคดีเพื่อนำไปใช้ใน เกิดประโยชน์ต่อการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ ฯ ในด้านต่าง ๆ เช่น การสืบหาทรัพย์สิน การรวบรวมทรัพย์สิน การ ดำเนินคดีในขั้นตอนต่าง ๆ ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการบังคับคดีล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ ฯ

๗. ควรเพิ่มเติมกระบวนการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ให้รวดเร็วขึ้นโดยเปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จากภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในกระบวนการล้มละลายและการบังคับคดี

๘. ประเทศไทยต้องปรับปรุงพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมิน B-READY ในด้านการล้มละลายทางธุรกิจ ซึ่งมีหลักการสำคัญของการปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริมการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ ดังนี้

(๑) ปรับปรุงกระบวนการชำระบัญชี เพื่อให้ธุรกิจที่ไม่สามารถดำเนินกิจการได้แล้วสามารถปิดกิจการได้อย่างรวดเร็ว และลดผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบการเงิน

(๒) ปรับปรุงกระบวนการฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้ธุรกิจที่ยังมีศักยภาพดำเนินกิจการต่อไปได้ได้รับการฟื้นฟูกิจการที่รวดเร็ว และลดความเสี่ยงที่จะล้มละลาย

(๓) มีกลไกทางกฎหมายที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเริ่มและการดำเนินการกระบวนการล้มละลายที่ชัดเจน และให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการล้มละลาย

(๔) มีกระบวนการคุ้มครองและปกป้องสิทธิของเจ้าหนี้

(๕) มีการบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีประสิทธิภาพ

(๖) สนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการล้มละลายให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมิน B-READY ในมิติของการนำเทคโนโลยีมาใช้ (Digital Adoption)

๙. ในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติฉบับนี้ควรคำนึงถึงกระบวนการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อทำให้กิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินการต่อและเจ้าหนี้ได้รับ ชำระหนี้มากยิ่งขึ้น

๑๐. ขอเสนอความเห็นในการแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๓ ในประเด็นดังนี้

(๑) ขอให้มีการปรับปรุงกฎหมายโดยเพิ่มเติมหลักเกณฑ์กรณีผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการจากตำแหน่งเนื่องจากขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม รวมทั้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ รวมถึงเจ้าหนี้ ผู้แทนผู้ถือ

หุ้นกู้มีสิทธิร้องขอต่อศาลล้มละลายให้ศาลล้มละลายมีคำสั่งให้ผู้ทำแผนฟื้นจากตำแหน่งในกรณีที่ผู้ทำแผน หรือผู้บริหารแผนมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม เช่น ผู้บริหารของผู้ทำแผน หรือผู้บริหารของผู้บริหารแผนไม่มีความซื่อสัตย์สุจริต หรือถูกกล่าวโทษ ดำเนินคดีจากหน่วยงานของรัฐเนื่องจากกระทำทุจริต หรือการกระทำความผิดตามกฎหมาย ตลอดจนเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการพิจารณามีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนของศาลให้พิจารณาถึงคุณสมบัติและการมีลักษณะต้องห้ามของผู้ทำแผน และผู้บริหารแผนด้วย เพื่อให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และลูกหนี้ รวมทั้งศาลล้มละลายกลางเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ทำแผน และผู้บริหารแผน ตลอดจนความสุจริตในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้การจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการและการบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการเป็นไปอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส

(๒) ในการลงมติเลือกผู้ทำแผนควรมีความเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นในกรณีฝ่ายลูกหนี้หรือเจ้าหนี้เป็นผู้เสนอผู้ทำแผน โดยกำหนดให้มติดีเลือกผู้ทำแผนต้องเป็นมติของเจ้าหนี้ฝ่ายที่มีจำนวนหนี้ข้างมาก ซึ่งได้ออกเสียงลงคะแนนในมตินั้น

(๓) บางกรณีมีบริษัทผู้ออกหุ้นกู้บางรายมีการใช้เงินเป็นเงินแท้หรือไม่ผ่านการตรวจสอบหรือรับรองจากผู้สอบบัญชี และภายหลังปรากฏว่ามีการตกแต่งบัญชี ดังนั้น จึงควรกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลส่งงบการเงินรายไตรมาสและงบการเงินประจำปีบัญชีของลูกหนี้ ซึ่งผ่านการสอบทานหรือตรวจสอบ แล้วแต่กรณีจากผู้สอบบัญชีมาพร้อมคำร้องขอฟื้นฟูกิจการด้วย เพื่อให้ศาลล้มละลายได้ไต่สวนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ เพื่อพิจารณาว่าลูกหนี้มีคุณสมบัติและมีเหตุอันสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการหรือไม่ ก่อนที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

๑๑. ควรยกระดับให้กฎหมายล้มละลายบัญญัติไว้ในรูปแบบประมวล เพื่อให้กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายหลักของประเทศ และรวมอยู่ในที่เดียวกัน

๑๒. ขอให้พิจารณาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓/๒๕๖๕ ประกอบด้วยการพิจารณาแก้ไขกฎหมาย

๑๓. เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ควรมีความรู้เชิงธุรกิจ ไม่ใช่มีความรู้ด้านนิติศาสตร์อย่างเดียว

